

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

WICEPREZES

KZN.410.1.2.2026

Tekst jednolity*

**Pan
Stefan Krajewski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa**

Wystąpienie pokontrolne

**P/26/001 Wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w częściach
32 – Rolnictwo i 33 – Rozwój wsi**

*Wystąpienie pokontrolne zmienione zgodnie z treścią Uchwały Nr 46/26 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z dnia 3 czerwca 2026 r., z uwzględnieniem sprostowania oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych z dnia 11 maja 2026 r.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej

Stefan Krajewski Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi² od 24 lipca 2025 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Czesław Siekierski od 13 grudnia 2023 r. do 24 lipca 2025 r.

Okres objęty kontrolą

Rok 2025 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2025.

W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2022-2024 okres kontroli obejmuje również te lata.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Departament Zasobów Naturalnych

Kontrolerzy

1. Juliusz Rzeszotarski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KZN/43/2026 z 9 stycznia 2026 r.
2. Jolanta Krzyżanowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KZN/42/2026 z 9 stycznia 2026 r.
3. Monika Bagińska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KZN/44/2026 z 9 stycznia 2026 r. oraz upoważnienie do kontroli nr KZN/58/2026 z 3 kwietnia 2026 r.
4. Krzysztof Babicki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KZN/45/2026 z 9 stycznia 2026 r.

(akta kontroli str. 1-8, 1681-1682)

¹ Dalej: „MRiRW lub Ministerstwo”.

² Dalej: „Minister RiRW”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm. dalej: „ustawa o NIK”.

II. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2025 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi oraz ocena wykonania planu finansowego dysponenta III stopnia funkcjonującego w ramach tych części budżetu państwa.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich w częściach 32 – Rolnictwo oraz 33 – Rozwój wsi, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań przez dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi oraz szczegółowa kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań przez dysponenta części w częściach: 32 – Rolnictwo oraz 33 – Rozwój wsi, a także przez dysponenta III stopnia MRiRW w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych przez dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴, w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.

⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, dalej: „ufp”.

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Część 32 – Rolnictwo

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w części 32 – Rolnictwo.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako dysponent części budżetowej 32 – Rolnictwo prawidłowo wydatkował środki budżetu państwa i środki budżetu środków europejskich. Także prawidłowo wykonał plan finansowy dysponenta III stopnia, funkcjonujący w ramach tej części budżetu. Prawidłowo dokonywano zmian planu wydatków. Zgodnie z przepisami, dokonano blokowania planowanych wydatków, a także celowo wykorzystano środki z rezerw celowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wypłaty ekwiwalentów urlopowych, a także wydatków na szkolenia pracowników MRiRW.

W skontrolowanej jednostce prawidłowo sporządzono sprawozdania budżetowe za 2025 r. i wybrane sprawozdania z operacji finansowych za IV kwartał 2025 r. w ramach części 32 – Rolnictwo. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych dysponenta części MRiRW oraz dysponenta części III stopnia MRiRW były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań w tej części.

Stwierdzono nieprawidłowość w części 32 – Rolnictwo, polegającą na zleceniu przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2025 r., dwóm nadzorowanym przez niego państwowym instytutom badawczym, realizację zadania polegającego na badaniu próbek importowanej żywności, pod względem pozostałości środków ochrony roślin, na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, pomimo że laboratoria tych instytutów nie były uprawnione do wykonywania takich badań, stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia⁶. Skutkowało to poniesieniem przez budżet państwa (z dotacji celowej) w 2025 r. wydatków na pokrycie kosztów badań laboratoryjnych w szacunkowej wysokości 1653,2 tys. zł.

Ponadto trzech członków kierownictwa MRiRW (dwóch sekretarzy stanu i podsekretarz stanu) nie wzięło udziału w szkoleniu z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, wbrew obowiązкови określoneму w art. 49 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 205 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej⁷.

Stwierdzono także nieprawidłowość polegającą na tym, iż plan wydatków na łączną kwotę 1504 tys. zł na szkolenia pracowników MRiRW w 2025 r. został ustalony bez podziału na części budżetowe, co nie zapewniało przejrzystości planowania tych wydatków.

Powyższe nieprawidłowości nie miały wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1448, ze zm., dalej: „ustawa o bezpieczeństwie żywności”.

⁷ Dz. U. poz. 1907, ze zm., dalej: „ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej”.

Część 33 – Rozwój wsi

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w części 33 – Rozwój wsi.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako dysponent części budżetowej 33 – Rozwój wsi, prawidłowo wydatkował środki budżetu państwa i środki budżetu środków europejskich. Także prawidłowo wykonał plan finansowy dysponenta III stopnia, funkcjonujący w ramach tej części budżetu. Prawidłowo dokonywano zmian planu wydatków. Zgodnie z przepisami, dokonano blokowania planowanych wydatków, a także celowo wykorzystano środki z rezerw celowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wypłaty ekwiwalentów urlopowych, a także wydatków na szkolenia pracowników MRiRW. Nieprawidłowości dotyczące niewzięcia udziału w szkoleniu z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez trzech członków kierownictwa MRiRW oraz nieustalenia w podziale na części budżetowe planu wydatków na szkolenia pracowników MRiRW, oceniono tak jak w cz. 32 – Rolnictwo. Nie miały one wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

W skontrolowanej jednostce prawidłowo sporządzono sprawozdania budżetowe za 2025 r. i wybrane sprawozdania z operacji finansowych za IV kwartał 2025 r. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych dysponenta części MRiRW oraz dysponenta części III stopnia MRiRW były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Ewidencja księgowa dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi była prowadzona prawidłowo. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w MRiRW w części 33 – Rozwój wsi.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

A. CZĘŚĆ 32 – ROLNICTWO

1. Wydatki

1.1. Wydatki budżetu państwa w części 32 – Rolnictwo

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2025 z dnia 9 stycznia 2025 r.⁹, w części 32 – Rolnictwo, której dysponentem był Minister RiRW zaplanowano wydatki w kwocie 2 723 185 tys. zł.

W 2025 r. zwiększono planowane wydatki w drodze przeniesienia środków z rezerw celowych ujętych w części 83 – Rezerwy celowe budżetu państwa, o kwotę 54 158,7 tys. zł.

Ponadto na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki¹⁰ z 20 października 2025 r. przeniesiono planowane wydatki w budżecie państwa z części 30 – Oświata i wychowanie do części 32 – Rolnictwo w kwocie 5,4 tys. zł.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę cząstkową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁹ Dz. U. poz. 63, dalej: „ustawa budżetowa na rok 2025”.

¹⁰ Minister Finansów i Gospodarki od 24 lipca 2025 r., do 23 lipca 2025 r. Minister Finansów.

Plan wydatków po zmianach ustalony został w części 32 – Rolnictwo na kwotę 2 777 349,1 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą Minister RiRW nie składał wniosków oraz nie otrzymał środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa.

Z przyznanych środków z rezerw celowych wykorzystano 48 551,7 tys. zł (89,7% kwoty przyznanych rezerw celowych).

Szczegółowym badaniem u dysponenta części objęto próbą cztery decyzje na łączną kwotę 8259,8 tys. zł, tj. 15,3% kwoty przyznanych rezerw, tj.:

- 4402 tys. zł, środki – przyznane z poz. 18 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 11 kwietnia 2025 r. i zostały przeznaczone: w kwocie 972 tys. zł dla Krajowego Laboratorium Referencyjnego Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach na zakup odczynników do diagnostyki pryszczycy, w kwocie 3430 tys. zł na działalność krajowych laboratoriów referencyjnych Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach z przeznaczeniem na zakup materiałów, usług obcych oraz inne wydatki związane z prowadzoną działalnością. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 3714 tys. zł (84,4%);
- 1915 tys. zł, środki przyznane – z poz. 8 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 22 kwietnia 2025 r. (skorygowanej decyzją Ministra Finansów i Gospodarki z 24 października 2025 r.) na wydatki bieżące na przekształcenie sieci danych rachunkowych z gospodarstw rolnych (FADN)¹¹ w sieć danych dotyczących poziomu zrównoważenia gospodarstw rolnych (FSDN)¹², dla Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 1313,1 tys. zł (68,6%), a także 1385 tys. zł, środki przyznane – z poz. 8 rezerw celowych na podstawie ww. decyzji Ministra Finansów na wydatki majątkowe na przekształcenie sieci danych rachunkowych z gospodarstw rolnych (FADN) w sieć danych dotyczących poziomu zrównoważenia gospodarstw rolnych (FSDN) dla Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 1190 tys. zł (85,9%);
- 283,6 tys. zł, środki przyznane – z poz. 8 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 25 kwietnia 2025 r. na realizację projektu w ramach Programu ERASMUS+, dla Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Osadników Wojskowych w Mieszkowicach. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 275,1 tys. zł (97%);
- 274,2 tys. zł, środki przyznane – z poz. 8 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki z 12 sierpnia 2025 r. na realizację projektu w ramach Programu ERASMUS+ dla Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Jadwigi Dziubińskiej w Zduńskiej Dąbrowie. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 225,6 tys. zł (82,3%).

Powyższe zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych w części 32 – Rolnictwo, wynikały z faktycznych potrzeb jednostek. Wydatki, na które uzyskano środki z rezerw celowych nie mogły zostać ujęte w planach finansowych jednostek na etapie planowania ustawy budżetowej m.in. z uwagi na brak możliwości ich wcześniejszego oszacowania i brak wytycznych Ministra Finansów do ich oszacowania. Po prawidłowym dokonaniu zmian w planie wydatków, wynikających z decyzji Ministra Finansów, a od 24 lipca 2025 r. Ministra Finansów i Gospodarki¹³,

¹¹ Ang. – Farm Accountancy Data Network – to unijny system zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych.

¹² Ang. – Farm Sustainability Data Network – Sieć Danych Dotyczących Poziomu Zrównoważenia Gospodarstw Rolnych – to unijny system corocznego gromadzenia danych z gospodarstw rolnych, który od 2025 r. zastąpił system [FADN](#).

¹³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2025 r. (Dz. U. poz. 997).

przysługujących środków z rezerw celowych, dysponent części wykorzystał środki z rezerw celowych zgodnie z przeznaczeniem. W związku z niewykorzystaniem środków z rezerw celowych dysponent części występował z wnioskami o zmianę decyzji do Ministra Finansów, a od 24 lipca 2025 r. do Ministra Finansów i Gospodarki.

Niewykorzystane środki z rezerw celowych w części 32 – Rozwój wsi w kwocie 5607 tys. zł zostały terminowo zwrócone na rachunek Ministra Finansów i Gospodarki.

(akta kontroli str. 1727-1997, 2119-2292, 2452-2462)

Z przyznanych środków z rezerw celowych dla dysponenta III stopnia w części 32 – Rolnictwo wykorzystano 6089,4 tys. zł (68,4% kwoty przyznanych rezerw celowych w wysokości 8902 tys. zł).

Szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto próbę pięciu decyzji w sprawie zmian w budżecie państwa w 2025 r., na łączną kwotę 5835,9 tys. zł (65,6% przyznanych środków z rezerw celowych dla dysponenta III stopnia w części 32 – Rolnictwo, tj.:

- 793,5 tys. zł, środki przyznane z poz. 62 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 8 stycznia 2025 r. na sfinansowanie zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r. Z zaplanowanych środków sfinansowano delegacje służbowe, zagraniczne związane z prezydencją (wizyty robocze, spotkania zagraniczne w Brukseli oraz innych placówkach dyplomatycznych (Francja, Włochy, Szwajcaria). Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 290,9 tys. zł (36,7%). Przyczyną niewykorzystania rezerwy były zmiany kursowe, zmiany w agendzie spotkań w ramach Rady UE, zmiany liczebności oraz długości realizowanych delegacji, cen biletów lotniczych i kosztów zakwaterowania;
- 688,7 tys. zł, środki przyznane z poz. 62 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 1 kwietnia 2025 r. na sfinansowanie zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r. Z przyznanej kwoty rezerwy celowej wykorzystano 209,3 tys. zł (tj. 30,4%). Przyczyną niewykorzystania rezerwy były zmiany kursowe, zmiany w agendzie spotkań w ramach Rady UE, zmiany liczebności oraz długości realizowanych delegacji, cen biletów lotniczych i kosztów zakwaterowania;
- 2024,5 tys. zł, środki przyznane z poz. 62 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 15 kwietnia 2025 r., skorygowanej decyzją z 13 października 2025 r. Ministra Finansów i Gospodarki, na sfinansowanie zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r. Z zaplanowanych środków sfinansowano system motywacyjno-lojalnościowy dla członków korpusu prezydencji, pracowników oraz innych osób zaangażowanych w 2025 r. w sprawowanie polskiego przewodnictwa w Radzie UE. Z przyznanej kwoty rezerwy celowej wykorzystano 2024,5 tys. zł (100%);
- 2098,1 tys. zł, środki przyznane z poz. 44 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 23 maja 2025 r., na zatrudnienie 25 nowych pracowników w MRiRW od 1 czerwca 2025 r. (25 etatów w korpusie służby cywilnej) w związku z nadzorem nad szkołami rolniczymi, dla których Minister RiRW był organem prowadzącym. Z przyznanej kwoty rezerwy celowej wykorzystano 500,3 tys. zł (tj. 23,8%). Przyczyną niewykorzystania rezerwy były opóźnienia w terminach zatrudniania nowych pracowników wynikające z konieczności przeprowadzania wielokrotnych naborów na wolne stanowiska pracy, okresów wypowiedzeń umów o pracę oraz brak zgody poprzedniego pracodawcy na proponowane terminy przeniesień służbowych;
- 231,1 tys. zł, środki przyznane z poz. 21 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki z 14 października 2025 r. na sfinansowanie wynagrodzenia, nagrody jubileuszowej oraz ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wraz z pochodnymi,

dla odwołanego Ministra RiRW. Z przyznanej kwoty rezerwy celowej wykorzystano 230 tys. zł (tj. 99,5%).

Doboru próby rezerw celowych u dysponenta III stopnia w MRiRW dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty przyznanych środków z rezerw celowych oraz ze względu na najniższy poziom wykorzystania, a także uwzględniając założenia wynikające z kontroli wykonania budżetu państwa w 2025 r.

Niewykorzystane środki z rezerw celowych w części 32 – Rolnictwo zostały terminowo zwrócone na rachunek Ministra RiRW. Powyższe zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikały z faktycznych potrzeb jednostek. Wydatki, na które uzyskano środki z rezerw celowych nie mogły być ujęte w planie finansowym jednostki na etapie planowania ustawy budżetowej m.in. z uwagi na brak możliwości ich wcześniejszego oszacowania i brak wytycznych Ministra Finansów do ich oszacowania.

Po prawidłowym wprowadzeniu zmian w planie wydatków, wynikających z decyzji Ministra Finansów, a od 24 lipca 2025 r. Ministra Finansów i Gospodarki, dysponent III stopnia MRiRW wykorzystał środki z rezerw celowych zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 187-209)

W ramach części 32 – Rolnictwo nie przekazywano wpłat na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 oraz Fundusz Pomocy. Minister RiRW nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów wiążących poleceń wpłat na ww. fundusze.

(akta kontroli str. 1727)

Jednostki realizujące wydatki budżetowe miały nadmiar środków (m.in. na skutek niezrealizowania części zadań w 2025 r. i uzyskania oszczędności) i w związku z tym Minister RiRW, wydał w grudniu 2025 r. 12 decyzji¹⁴ o blokowaniu planowanych wydatków w części 32 – Rolnictwo – na kwotę 183 506,5 tys. zł. W dwóch przypadkach blokowanie planowanych wydatków (w wysokości 2737,8 tys. zł) dotyczyło środków otrzymanych z rezerw celowych.

Skontrolowano prawidłowość blokowania planowanych wydatków, uwzględniając dwie decyzje wybrane w sposób celowy, z uwagi na najwyższą kwotę blokowanych planowanych wydatków, tj. decyzje Ministra RiRW o blokowaniu planowanych wydatków, tj. z 4 grudnia 2025 r. (10 000 tys. zł) oraz z 19 grudnia 2025 r. (156 347 tys. zł), na łączną kwotę 166 347 tys. zł, stanowiącą 90,6% wszystkich zablokowanych planowanych wydatków w tej części. Blokowanie planowanych wydatków dotyczyło niewykorzystanej dotacji celowej, zaplanowanej na finansowanie dopłat do składek ubezpieczenia, udzielanych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich¹⁵. Niepełne wykorzystanie środków przeznaczonych na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich wynikało z mniejszego niż oczekiwano zainteresowania producentów rolnych ubezpieczeniem upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

W wyniku badania poprawności blokowania planowanych wydatków stwierdzono, że dysponent części dokonywał ich blokowania na podstawie wniosków jednostek organizacyjnych. Blokowanie planowanych wydatków było zgodne z przepisami ufp i nastąpiło niezwłocznie po otrzymaniu wniosków od jednostek otrzymujących środki budżetowe.

¹⁴ Na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2 ufp.

¹⁵ Dz. U. z 2025 r. poz. 251.

W 2025 r. nie wystąpiły przypadki blokowania planowanych wydatków w związku ze stwierdzoną niegospodarnością (art. 177 ust. 1 pkt 1 ufp).

(akta kontroli str. 2055-2118, 2709-2725, 3055-3082)

W części 32 – Rolnictwo realizowane były w szczególności wydatki w ramach dotacji podmiotowych, celowych oraz przedmiotowych, tj.: na dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, realizowanych przez zakłady ubezpieczeń, na badania prowadzone przez instytuty badawcze nadzorowane przez Ministra RiRW, na postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej i w produkcji roślinnej, na badania w rolnictwie ekologicznym, na dofinansowanie działalności agencji wykonawczej – Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej, dla instytucji kultury – Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi, a także na finansowanie działalności statutowej państwowych jednostek budżetowych, tj. dysponenta III stopnia MRiRW, Głównego Inspektoratu Weterynarii, ośmiu granicznych inspektoratów weterynarii, Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, w tym 17 okręgowych stacji chemiczno-rolniczych, 64 zawodowych szkół rolniczych, Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie. Łącznie w tej części funkcjonowało 96 państwowych jednostek budżetowych, jedna agencja wykonawcza, 12 instytutów badawczych zajmujących się działalnością naukową i badawczą w obszarze rolnictwa, ogrodnictwa, rybactwa, zootechniki, ochrony roślin oraz ekonomiki rolno-spożywczej oraz jeden instytut badawczy zajmujący się działalnością naukową, edukacyjną i wydawniczą.

Wydatki w tej części budżetowej zostały zrealizowane w wysokości 2 545 980,9 tys. zł, co stanowiło 91,7% planu po zmianach (2 777 349,1 tys. zł). Wydatki w części 32 – Rolnictwo były wyższe o 147 273,3 tys. zł, tj. o 6,1%, od wydatków zrealizowanych w 2024 r. (2 398 707,6 tys. zł), m.in. z uwagi na wyższe wydatki zrealizowane w 2025 r., w dziale 801 – Oświata i wychowanie – 763 087,3 tys. zł, tj. o 51 331,9 tys. zł, (o 7,2%) w stosunku do wydatków zrealizowanych w 2024 r. (711 755,4 tys. zł).

Zrealizowane wydatki, według podziału na grupy ekonomiczne, stanowiły:

- dotacje – 1 106 909,1 tys. zł (43,5% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 1 266 897 tys. zł (49,8%),
- wydatki majątkowe – 152 405,6 tys. zł (6%),
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 19 769,2 tys. zł (0,7%).

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. dotacje, wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej.

W tej części udzielane były dotacje podmiotowe, celowe oraz przedmiotowe, o których mowa w rozporządzeniu Ministra RiRW z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa¹⁶.

Zrealizowane dotacje w wysokości 1 106 909,1 tys. zł, tj. 85,7% kwoty planu wydatków po zmianach (1 291 606,5 tys. zł) były wyższe o 66 026,4 tys. zł, tj. o 6,3%, od kwoty wydatków z tej grupy w 2024 r. (1 040 882,7 tys. zł).

Niewykonanie planu wydatków po zmianach w ramach dotacji wynikało głównie z wykonania niższych wydatków ze środków dotacji na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt

¹⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 1170, ze zm.

gospodarskich w 80,1%. Z zaplanowanych wydatków w kwocie 848 841,7 tys. zł wykorzystano 680 332,7 tys. zł, tj. o 168 509 tys. zł mniej.

Wydatki w ramach tej grupy ekonomicznej nie obejmują dotacji na wydatki majątkowe.

Dotacje przedmiotowe w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w kwocie 90 595,8 tys. zł, tj. 96,8 kwoty planu wydatków po zmianach (93 605,5 tys. zł), z tego wydatkowano:

- 75 966,9 tys. zł na wydatki dotyczące postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej, tj. 99,1% kwoty planu wydatków po zmianach (76 666,5 tys. zł). W 2025 r. dotacja została wykorzystana na badania podstawowe na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej, wystawy i inne imprezy prezentujące zwierzęta hodowlane oraz usługi zootechniczne, dotyczące prowadzenia ksiąg hodowlanych zwierząt gospodarskich ogółem, a także prowadzenia oceny wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt gospodarskich ogółem;
- 11 352,1 tys. zł na wydatki dotyczące postępu biologicznego w produkcji roślinnej, tj. 85% kwoty planu wydatków po zmianach (13 360 tys. zł). Dotacja została wykorzystana na pokrycie kosztów prowadzenia badań podstawowych na rzecz postępu biologicznego w produkcji roślinnej. W 2025 r. wnioski o udzielenie i wypłacenie dotacji złożyło 12 podmiotów, po rozpatrzeniu tych wniosków wydano 13 decyzji przyznających dotację;
- 3276,8 tys. zł dla organizacji badawczych na realizację badań dotyczących rolnictwa ekologicznego. W 2025 r. przyznano dziewięć dotacji do badań dotyczących rolnictwa ekologicznego, na realizację 17 tematów, na łączną kwotę 3571,3 tys. zł, z czego wydatkowano 3276,8 tys. zł, tj. 91,6% planu po zmianach (3579 tys. zł).

U dysponenta części 32 – Rolnictwo kontrolą objęto prawidłowość udzielenia i rozliczenia trzech dotacji celowych – w kwocie 729 170,8 tys. zł, tj. 75,1% zrealizowanych dotacji celowych w tej części (970 829,3 tys. zł) oraz siedem dotacji podmiotowych – w łącznej kwocie 44 521,6 tys. zł, co stanowiło 97,8% zrealizowanych dotacji podmiotowych w tej części (45 444 tys. zł) z tego:

- 1) dotacja celowa, zrealizowana na dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w kwocie – 680 332,7 tys. zł, tj. 80,1% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 848 841,8 tys. zł. Dotacja została przekazana na podstawie umów zawartych przez Ministra RiRW w grudniu 2024 r. z dziewięcioma zakładami ubezpieczeń, zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich¹⁷. W umowach na 2025 r., po uwzględnieniu zmian wprowadzonych aneksami, określono limit ww. dopłat w łącznej kwocie 769 342 tys. zł. W 2025 r. zakłady ubezpieczeń zawarły 210 271 umów ubezpieczenia, w tym 208 494 umowy ubezpieczenia upraw rolnych na sumę ubezpieczenia 32 971 331,4 tys. zł i 1777 umów ubezpieczenia zwierząt gospodarskich na sumę ubezpieczenia 4 501 169,5 tys. zł, ubezpieczonych zostało 3 944 475,2 ha upraw rolnych (o 131 627,1 ha więcej niż w 2024 r.) i 50 173 452 szt. zwierząt gospodarskich, w tym 49 943 956 szt. drobiu, tj. o 29 420 471 szt. więcej niż w 2024 r. Niepełne wykorzystanie środków przeznaczonych na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich wynikało z mniejszego niż oczekiwano zainteresowania producentów rolnych ubezpieczeniem upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

W ustawach budżetowych na lata 2023-2025 Minister RiRW planował na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich kwotę 920 504 tys. zł, pomimo że wykonanie wydatków kształtowało się następująco: w 2023 r. – 628 040 tys. zł (tj. 68,2 % planu po zmianach wynoszącego 920 504 tys. zł), w 2024 r. – 628 173,1 tys. zł (tj. 73,5% planu po

¹⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 477.

zmianach wynoszącego 854 138,5 tys. zł) i w 2025 r. – 680 332,7 tys. zł (80% planu po zmianach w kwocie 848 841,8 tys. zł).

W 2025 r., na skutek niewykorzystania środków na dopłaty do ubezpieczeń, Minister RiRW zmniejszył pierwotny plan wydatków na te dopłaty, przeznaczając planowane na ten cel wydatki na inne zadania. W drodze decyzji Ministra RiRW planowane wydatki przesunięto na dotacje podmiotowe dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych (rozdz. 01095 – 10 000 tys. zł, decyzja z 2 października 2025 r.), na dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych (rozdz. 01095 – 25 666,8 tys. zł decyzja z 10 października 2025 r.), na wydatki bieżące dla Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej (rozdz. 01011 – 6048,4 tys. zł, decyzja z 20 października 2025 r. oraz kwota 2433 tys. zł – decyzja z 18 listopada 2025 r.), na dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (rozdz. 01095 – 27 514 tys. zł, decyzja z 23 października 2025 r.). Kwota planowanych wydatków w wysokości 166 347 tys. zł, niewykorzystana na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarski, została zablokowana.

Sekretarz Stanu w MRiRW wyjaśnił m.in., że: „(...) zaplanowana w ustawie budżetowej na dany rok kwota dotacji na dopłaty do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zostaje rozdysponowana na zakłady ubezpieczeń w umowach podpisanych z Ministrem RiRW. Niepełne wykorzystanie środków przeznaczonych na dopłaty wynika z mniejszego niż oczekiwano zainteresowania producentów rolnych ubezpieczeniem upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Na poziom zainteresowania rolników mają wpływ przede wszystkim koszty ubezpieczenia oraz szacowane ryzyko wystąpienia szkód. Od 1 stycznia 2025 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, która zwiększyła dostępność ubezpieczenia upraw drzew i krzewów owocowych oraz truskawek. Jednocześnie ustawa zmieniła definicję przymrozków wiosennych poprzez wcześniejsze rozpoczęcie okresu ich wystąpienia. Ponadto w celu zwiększenia dostępności ubezpieczeń dotowanych i uproszczenia systemu ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich dla producentów rolnych, w MRiRW od 2025 r. prowadzone są dalsze prace nad zmianą ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (...);”

- 2) dotacja celowa dla Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Skierniewicach¹⁸ na zadania zlecone przez Ministra RiRW, określone w umowie podpisanej 30 kwietnia 2025 r. – w kwocie 26 901 tys. zł. Dotacja została wykorzystana w kwocie 26 798,7 tys. zł, tj. 99,6% kwoty planu wydatków po zmianach, w wysokości 26 901 tys. zł. Niewykorzystane kwoty dotacji w wysokości 35,9 tys. zł oraz 66,4 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków MRiRW. Nie dokonywano refundacji wydatków poniesionych przed podpisaniem umowy.

Na podstawie ww. umowy Minister RiRW zlecił IO-PIB realizację zadania 6.6 „Analiza pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych pochodzących z produkcji pierwotnej, w żywności z importu oraz w wodach podziemnych i powierzchniowych w pobliżu miejsc produkcji”, polegającego na badaniu próbek importowanej żywności, pod względem pozostałości środków ochrony roślin, na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, pomimo że laboratorium tego instytutu nie było uprawnione do wykonywania takich badań, stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności

¹⁸ Dalej: „IO-PIB”.

i żywienia, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Instytut przebadał z tego tytułu na rzecz Państwowej Inspekcji Sanitarnej 767 próbek żywności importowanej. Uśredniony jednostkowy koszt badania próbki wyniósł 1425 zł;

- 3) dotacja celowa dla Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu¹⁹ na zadania zlecone przez Ministra RiRW, określone w umowie z 6 czerwca 2025 r. w kwocie 22 280 tys. zł. Dotacja została wykorzystana w kwocie 22 039,4 tys. zł, tj. 98,9% kwoty planu wydatków po zmianach (22 280 tys. zł). Niewykorzystane kwoty dotacji w wysokości 203,1 tys. zł oraz 37,5 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków MRiRW. Nie wystąpiły wydatki stanowiące refundację wydatków poniesionych przed podpisaniem umowy. Na podstawie ww. umowy Minister RiRW zlecił zadanie 1.7 „Analiza pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych pochodzących z produkcji pierwotnej, w paszach i w żywności z importu”, polegające na badaniu próbek importowanej żywności, pod względem pozostałości środków ochrony roślin, na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, pomimo że laboratorium tego instytutu nie było uprawnione do wykonywania takich badań, stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości. Instytut przebadał z tego tytułu 336 próbek żywności importowanej. Średni koszt jednostkowy badań w ramach zadania 1.7 wyniósł 1667,45 zł;
- 4) wykorzystano siedem dotacji podmiotowych w wysokości 44 521,6 tys. zł, tj. 98,6% kwoty planu wydatków po zmianach (45 155 tys. zł), z tego wydatkowano na rzecz:
- Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej kwotę 16 994 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach;
 - Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi kwotę 23 403,6 tys. zł, tj. 97,4% kwoty planu wydatków po zmianach (24 037 tys. zł);
 - pięciu muzeów kwotę 4124 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach, z tego dla:
 - ✓ Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie – 2174 tys. zł,
 - ✓ Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu – 1225 tys. zł,
 - ✓ Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie – 434 tys. zł,
 - ✓ Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej – 182 tys. zł,
 - ✓ Muzeum w Łowiczu – 109 tys. zł.

W badanej próbie dotacji, z wyłączeniem dotacji celowej dla dwóch instytutów badawczych, nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie poszczególnych transz dotacji celowej następowało zgodnie z zawartymi umowami z zakładami ubezpieczeń, a dotacji podmiotowej na podstawie postanowień Ministra RiRW w oparciu o składane zapotrzebowania przez jednostki. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Zatwierdzenie i rozliczenia dotacji podmiotowych i celowych w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

(akta kontroli str. 2384-2451, 2832-2843, 2852-2931, 3131-3208)

Wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych (dysponentów środków) w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w wysokości 1 266 897 tys. zł, tj. 97,3% kwoty planu wydatków po zmianach (1 302 687,7 tys. zł) i były one wyższe o 124 677,4 tys. zł, tj. o 10,9%, od

¹⁹ Dalej: „IOR-PIB”.

kwoty wydatków w tej grupie w 2024 r. (1 142 219,6 tys. zł). W kwocie tych wydatków 70,7% (895 581,8 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi od wynagrodzeń. Wzrost wydatków bieżących wynikał głównie ze wzrostu wynagrodzeń w dziale oświata i wychowanie oraz w dziale edukacyjna opieka wychowawcza, w związku z podwyżką płac dla nauczycieli, zatrudnieniem nowych nauczycieli – m.in. w wyniku przejęcia przez Ministra RiRW w 2025 r. jednej szkoły rolniczej.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w wysokości 19 769,2 tys. zł, tj. 96,6% kwoty planu wydatków po zmianach (20 468,6 tys. zł) i były wyższe o 2091,5 tys. zł, tj. o 11,8%, od kwoty wydatków w tej grupie w 2024 r. (17 677,7 tys. zł). W ramach tych wydatków finansowano m.in.: dodatki mieszkaniowe i wiejskie dla nauczycieli, dofinansowanie zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych dla uczniów w latach 2023-2025 w ramach Rządowego Programu Pomocy Uczniom Niepełnosprawnym, refundację kosztów zakupów dokonanych w ramach świadczeń wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ryczałt za pracę zdalną.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe²⁰ w państwowych jednostkach budżetowych, finansowanych w ramach części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 751 615,1 tys. zł, tj. w 99,5% kwoty planu wydatków po zmianach (755 516,7 tys. zł) i były one wyższe o 64 293,9 tys. zł, tj. o 9,4%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (687 321,2 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat²¹ w tej części wyniosło 10 569 zł i było wyższe o 627 zł, tj. o 6,3% w porównaniu do przeciętnego wynagrodzenia w 2024 r. (9942 zł). Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 5926 etatów i w porównaniu do 2024 r. (5761 etatów) było wyższe o 165 etatów (2,9%).

Wzrost funduszu wynagrodzeń w 2025 r., w stosunku do 2024 r. był spowodowany m.in. uruchomieniem rezerw celowych na: sfinansowanie podwyższenia wynagrodzeń nauczycieli – od 1 stycznia 2025 r. oraz przyspieszenia uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego – od 1 września 2025 r. dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Ministra RiRW, sfinansowanie systemu motywacyjno-lojalnościowego dla członków korpusu prezydencji, pracowników oraz innych osób zaangażowanych w 2025 r. w sprawowanie polskiego przewodnictwa w Radzie UE od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 r., zatrudnieniem nowych pracowników od 1 czerwca 2025 r. (25 etatów w korpusie służby cywilnej) w MRiRW, w związku z nadzorem nad szkołami rolniczymi.

Wzrost przeciętnego zatrudnienia nastąpił w szczególności w jednostkach działu oświata i wychowanie – szkołach rolniczych o 91 etatów oraz w dziale edukacyjna opieka wychowawcza o 70 etatów. Zwiększenie zatrudnienia w szkołach rolniczych i internatach związane było z: rozpoczęciem nowych kursów lub kontynuacją kwalifikacyjnych kursów zawodowych, zmianami w liczbie oddziałów w poszczególnych szkołach, koniecznością organizacji nauczania indywidualnego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęć rewalidacyjnych, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych dla uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności oraz potrzebą kształcenia specjalnego, urlopami zdrowotnymi, macierzyńskimi, rodzicielskimi i wychowawczymi, długotrwałymi zwolnieniami lekarskimi a także przejściem pracowników na emeryturę.

²⁰ Według sprawozdania Rb-70 – sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

²¹ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

W części 32 – Rolnictwo nastąpiła wypłata wynagrodzeń osobowych w 2025 r., finansowanych ze środków państwowego funduszu celowego oraz innych źródeł niewskazanych w ustawie budżetowej, tj.:

- wypłata wynagrodzenia ze środków Funduszu Cyberbezpieczeństwa: dla 15 pracowników MRiRW, na kwotę 649,3 tys. zł oraz dla dwóch pracowników Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa – w kwocie 48 tys. zł,
- wypłata wynagrodzenia dla 99 pracowników szkół rolniczych – w kwocie 2279,1 tys. zł, w ramach Krajowego Planu Odbudowy (część grantowa).

Wydatki majątkowe w części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 152 405,6 tys. zł, tj. w 93,7% kwoty planu wydatków po zmianach (162 586,3 tys. zł). Wydatki te były niższe o 45 522 tys. zł, tj. o 23%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (197 927,6 tys. zł). W ramach tych wydatków zrealizowano zadania inwestycyjne oraz zakupy inwestycyjne przez szkoły rolnicze w kwocie 99 207,4 tys. zł, tj. w 65,1% wydatków majątkowych ogółem w tej części, m.in. na modernizację budynków dydaktycznych, zakup środków transportu, maszyn rolniczych, urządzeń gastronomicznych do kuchni.

Wykonanie wydatków majątkowych w 2025 r. było niższe w porównaniu do roku poprzedniego z uwagi na zaplanowanie tych wydatków na poziomie znacznie niższym niż w roku 2024. Zmniejszenie wydatków na inwestycje i zakupy inwestycyjne dotyczyło głównie działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, z których finansowane były 64 szkoły rolnicze prowadzone przez Ministra RiRW.

Zobowiązania w części 32 – Rolnictwo na koniec 2025 r. wyniosły 65 992,5 tys. zł i były wyższe o 4 629,4 tys. zł, tj. o 7,5%, od zobowiązań na koniec 2024 r. (61 363,1 tys. zł) i dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2025 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2025 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Minister RiRW w styczniu 2026 r. zwrócił do Ministerstwa Finansów na rachunek wydatków w części 32 – Rolnictwo niewykorzystane w 2025 r. środki na wydatki w wysokości 8871,1 tys. zł, w tym niewykorzystane dotacje w kwocie 8870,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 3109-3110)

Wydatki dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 219 002,1 tys. zł, tj. w 90,8% kwoty planu wydatków po zmianach (241 256,6 tys. zł).

Wydatki te były wyższe o 15 232,5 tys. zł, tj. o 7,5%, od zrealizowanych wydatków w 2024 r. (203 769,6 tys. zł). Wykonanie w 2025 r. wyższych wydatków w porównaniu do 2024 r. wynikało m.in. z realizacji wyższych wydatków na: wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi, które zostały przewidziane w ustawie budżetowej na 2025 r., zakup materiałów i wyposażenia, zakup usług remontowych, zdrowotnych, telekomunikacyjnych, tłumaczeń oraz zadania inwestycyjne.

Zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia MRiRW, według podziału na grupy ekonomiczne, stanowiły:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 212 974,1 tys. zł (97,2% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki majątkowe – 5306,7 tys. zł (2,4% zrealizowanych wydatków w tej części),

- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 721,3 tys. zł (0,4% zrealizowanych wydatków w tej części).

Wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych zrealizowano w wysokości 212 974,1 tys. zł, tj. 91,3% kwoty planu wydatków po zmianach (233 249,5 tys. zł) i były one wyższe o 17 801,7 tys. zł, tj. o 9,1%, od kwoty wydatków w tej grupie w 2024 r. (195 172,4 tys. zł). Wyższe wykonanie wydatków wynikało m.in. z podwyżek wynagrodzeń, które zostały przewidziane w ustawie budżetowej na 2025 r.

Oprócz wydatków na wynagrodzenia i pochodne, w ramach wydatków bieżących sfinansowano m.in. wydatki na ochronę i prace porządkowe na terenie budynku MRiRW, dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, odbiór odpadów, serwis i usługi informatyczne, a także opłacenie składek do organizacji międzynarodowych (obowiązkowych i dobrowolnych) w kwocie 18 579,9 tys. zł.

Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 5306,7 tys. zł, tj. w 74,6% kwoty planu wydatków po zmianach (7114,2 tys. zł). Wydatki te były niższe o 2645,6 tys. zł, tj. o 33,3%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (7952,3 tys. zł).

Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w wysokości 721,3 tys. zł, tj. 80,8% kwoty planu wydatków po zmianach (892,8 tys. zł) i były wyższe o 76,4 tys. zł, tj. o 11,8%, od kwoty wydatków w tej grupie w 2024 r. (644,9 tys. zł). Niższe wykonanie wydatków w tej grupie w stosunku do planu po zmianach wynikało m.in. z mniejszej niż zakładano ilości posiedzeń Rady Młodych Rolników oraz nagród Ministra RiRW, a także w przypadku materiałów informacyjno-promocyjnych – zakończenia i rozliczenia zadania w 2026 r.

W ramach części 32 – Rolnictwo, u dysponenta III stopnia MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków budżetu państwa w kwocie 25 868,3 tys. zł, tj. 46 zapisów księgowych wylosowanych metodą monetarną MUS²², z tego: w grupie wydatków bieżących 44 zapisy na kwotę 25 333,3 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych dwa zapisy na kwotę 535 tys. zł. Stanowiło to 35,3% ocenianych wydatków, tj. 73 228,5 tys. zł²³ zrealizowanych wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW w 2025 r. w kwocie, 219 002,1 tys. zł, z wyłączeniem wydatków na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi, na odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych i wpłaty na pracownicze programy kapitałowe finansowane przez podmiot zatrudniający.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki poniesiono w sposób oszczędny, umożliwiając terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. W badanej próbie nie stwierdzono wystąpienia przypadków nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

(akta kontroli str. 74-80, 134-186)

²² MUS (ang. Monetary Unit Sampling) jest to metoda monetarna losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

²³ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2025 r. ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych w §§ 401-408 dotyczących wynagrodzeń osobowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego, §§ 411-414 dotyczących składek od wynagrodzeń na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy, ubezpieczenia zdrowotne i wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, § 418 Równoważniki pieniężne i ekwiwalenty dla żołnierzy i funkcjonariuszy oraz pozostałe należności, § 420 Fundusz operacyjny, § 444 Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, § 471 Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający, a także wydatki poniżej 1 tys. zł.

Po kontroli Najwyższej Izby Kontroli nr P/25/001 „Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo” NIK, w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 14 kwietnia 2025 r.²⁴, skierowała do Ministra RiRW wniosek pokontrolny, w którym wniosła o wzmocnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie dokonywania wydatków na działalność informacyjno-promocyjną oraz usługi doradczo-ekspertskie, z uwzględnieniem zasad celowości i racjonalnego wydatkowania środków publicznych.

Realizując powyższy wniosek, Dyrektor Generalny MRiRW 29 kwietnia 2025 r. skierował do komórek organizacyjnych MRiRW pismo, przypominające o obowiązku stosowania w każdym przypadku przepisów zarządzenia nr 7 Dyrektora Generalnego MRiRW z dnia 29 kwietnia 2021 r. Natomiast Minister RiRW poinformował, że dokonano szczegółowej analizy zasad dotyczących zlecania organizowania punktów informacyjno-promocyjnych (wraz z prezentacją i degustacją produktów wysokiej jakości) pod kątem wymogów kontroli zarządczej oraz o wprowadzonych zmianach. Zmiany polegały na zobowiązaniu podmiotu zamierzającego zorganizować punkt informacyjno-promocyjny do wskazania liczby osób, które wezmą udział w tym wydarzeniu, zamieszczeniu informacji przy punkcie informacyjno-promocyjnym o prezentowanych produktach, np. o znakach i systemach jakości żywności, w których mieszczą się dane produkty, podania w sprawozdaniu z realizacji zlecenia liczby produktów, które zostały wykorzystane do przygotowania prezentacji i degustacji oraz rzeczywistej liczby osób, które wzięły udział w wydarzeniu. Do sprawozdania musiała być dołączana dokumentacja zdjęciowa z realizacji zlecenia. Wniosek pokontrolny został zrealizowany.

(akta kontroli str. 2997-3042)

Wydatki na wynagrodzenia dysponenta III stopnia MRiRW w ramach części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w kwocie 112 128,5 tys. zł, tj. 98,4% kwoty planu wydatków po zmianach (113 899 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 8002,2 tys. zł, tj. o 7,7%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (104 126,3 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 14 597,1 zł i było wyższe o 954,2 zł, tj. o 7% w porównaniu do 2024 r. (13 642,9 zł). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 640,13 etatów i w porównaniu do 2024 r. (635,65 etatów) było wyższe o 4,48 etatów, tj. o 0,7%.

Wzrost wydatków z tytułu wynagrodzeń wynikał m.in. z wyższych niż w 2024 r. odpraw emerytalnych, wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, nagród jubileuszowych oraz premii dla osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń; sfinansowania odpraw pieniężnych i ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wypłaty z systemu motywacyjno-łojalnościowego dla członków korpusu prezydencji, wynagrodzeń dla pracowników oraz innych osób zaangażowanych w 2025 r. w sprawowanie polskiego przewodnictwa w Radzie UE od 1 stycznia 2025 r. do 30 czerwca 2025 r., zatrudnienia nowych pracowników od 1 czerwca 2025 r. w MRiRW. Zwiększenie środków na wynagrodzenia w 2025 r nastąpiło w ramach środków przyznanych z rezerw celowych.

Nie wystąpiły przypadki wypłat wynagrodzeń ze środków będących w dyspozycji dysponenta III stopnia MRiRW na rzecz pracowników lub funkcjonariuszy zatrudnionych w jednostkach podległych.

W 2025 r. nastąpiła wypłata wynagrodzenia dla 15 pracowników MRiRW, w części 32 – Rolnictwo na kwotę 649,3 tys. zł, na podstawie umowy 101/DC/FC/2025 o udzielenie wsparcia ze środków

²⁴ KRR.410.1.1.2025.

Funduszu Cyberbezpieczeństwa, zawartej 12 maja 2025 r. pomiędzy MRiRW a Ministrem Cyfryzacji.

W tej części dysponent III stopnia MRiRW zrealizował wydatki na Wspólną Politykę Rolną²⁵, w ramach działania Pomoc Techniczna Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020²⁶, wydatki w kwocie ogółem 20 354,4 tys. zł, tj. 90,2% kwoty planu wydatków po zmianach (22 557 tys. zł), natomiast w ramach Pomocy Technicznej Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027²⁷ – wydatki w kwocie ogółem 35 807,2 tys. zł, tj. 90,1% kwoty planu wydatków po zmianach (39 739,7 tys. zł). W ramach Programu HORIZON 2021 zrealizowano wydatki w kwocie 585,3 tys. zł, tj. 46,6% kwoty planu wydatków po zmianach (1257,1 tys. zł), a w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego – w kwocie 9,3 tys. zł, tj. 96,9% planu wydatków po zmianach (9,6 tys. zł).

W planie po zmianach dysponenta III stopnia w MRiRW na 2025 r., w ramach części 32 – Rolnictwo, zaplanowano wydatki majątkowe w kwocie 6147 tys. zł, które zostały zrealizowane w wysokości 5306,7 tys. zł, tj. w 86,3%, i były wyższe o 516,8 tys. zł, tj. o 10,8%, od zrealizowanych w 2024 r. (4789,9 tys. zł).

Szczegółowym badaniem objęto wydatki majątkowe zaplanowane w wysokości 4947 tys. zł, wykazywane przez MRiRW w sprawozdaniu sporządzanym do Ministerstwa Finansów „INW wykonanie wydatków inwestycyjnych realizowanych w 2025 r.”, celem przygotowania informacji dotyczącej wykonania ustawy budżetowej, stosownie do art. 182 ust. 2 ufp²⁸.

W ustawie budżetowej na rok 2025, na wydatki majątkowe przewidziano kwotę w wysokości 4947 tys. zł, która była przeznaczona na realizację sześciu zadań. W 2025 r. nie zrezygnowano z realizacji żadnego zadania. Jedno zadanie, dotyczące termomodernizacji budynku MRiRW, ujęte w planie po zmianach na kwotę 304,8 tys. zł, nie zostało w pełni zrealizowane z uwagi na przedłużający się czas oczekiwania na uzyskanie wymaganych decyzji administracyjnych przed wszczęciem postępowań przetargowych oraz na konieczność aktualizacji dokumentacji projektowej. W trakcie 2025 r. nie wprowadzono do realizacji nowych zadań. Zmniejszono planowane wydatki dla dwóch zadań łącznie o kwotę 171 tys. zł. W przypadku kolejnych dwóch zadań planowane wydatki pozostały bez zmian, natomiast w przypadku dwóch zadań zwiększono planowane wydatki łącznie o kwotę 1371 tys. zł. Spośród zrealizowanych zadań – zakupiono sprzęt i wyposażenie na kwotę 326,9 tys. zł (91,6% planu po zmianach), zrealizowano zakup infrastruktury sieciowej i serwerowej – za kwotę 2072 tys. zł (100% planu po zmianach), zakup sprzętu i oprogramowania komputerowego – za kwotę 316,6 tys. zł (85,3% planu po zmianach), zakupu środków transportu – za kwotę 1872,7 tys. zł (85,1% planu po zmianach). Efektami osiąganymi przez realizację wydatków majątkowych była poprawa stanu bezpieczeństwa, higieny pracy, estetyki budynku, poprawa stanu technicznego infrastruktury budynku, podniesienie standardu obsługi komunikacji w obiekcie, zwiększenie funkcji użytkowych pomieszczeń, poprawa dostępności budynku dla pracowników i interesantów, zapewnienie sprawnego i efektywnego funkcjonowania systemów i urządzeń w budynku MRiRW, poprawa bezpieczeństwa infrastruktury sieciowej i serwerowej oraz zmniejszone koszty eksploatacji składników majątkowych, utrzymanie terminowej realizacji potrzeb transportowych urzędu oraz bezpieczeństwa kolumny transportowej w MRiRW.

(akta kontroli str. 210-221)

²⁵ Dalej: „WPR”.

²⁶ Dalej: „PROW 2014-2020”.

²⁷ Dalej: „PS WRP 2023-2027”.

²⁸ Sprawozdanie to nie obejmuje wydatków na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej.

Zobowiązania w części 32 – Rolnictwo dysponenta III stopnia MRiRW, na koniec 2025 r. były zgodne z ewidencją księgową i wyniosły 10 556,2 tys. zł oraz były wyższe o 598 tys. zł, tj. o 6%, od zobowiązań na koniec 2024 r. (9958,2 tys. zł), co wynikało m.in. ze wzrostu dodatkowych wynagrodzeń rocznych wraz z pochodnymi, ujęcia w księgach rachunkowych 2025 r. faktur, których płatność zgodnie z terminem płatności została zrealizowana w 2026 r. Na koniec 2025 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. W 2015 r. nie były płacone odsetki od nieterminowych zobowiązań.

W 2025 r. u dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo nie wystąpiły wydatki na kary i odszkodowania.

(akta kontroli str. 102-114, 822-843)

Ekwiwalent za urlop wypoczynkowy

W 2025 r. u dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo wypłacono 22 ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, na kwotę 212 tys. zł, które zostały objęte szczegółowym badaniem.

Przyczynami wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy były m.in.: wypowiedzenie umów przez pracowników i brak możliwości wykorzystania przysługującego urlopu wypoczynkowego ze względu na usprawiedliwioną nieobecność, wygaśnięcie stosunku pracy, odwołanie osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, odwołanie z wyższego stanowiska w służbie cywilnej i brak możliwości wykorzystania całości przysługującego urlopu wypoczynkowego, zakończenie stosunku pracy zawartego na czas zastępstwa w związku z powrotem z usprawiedliwionej nieobecności do pracy zastępowanego pracownika, rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron, w tym w związku z przejściem na emeryturę i konieczność dokończenia powierzonych zadań.

Prawidłowo zostały zrealizowane wydatki z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop.

(akta kontroli str. 529-741)

Szkolenia pracowników MRiRW

Plan szkoleń pracowników MRiRW na 2025 r. został zaakceptowany przez Dyrektora Generalnego MRiRW 28 lutego 2025 r. Wydatki na szkolenia pracowników MRiRW w 2025 r. w części 32 – Rolnictwo wyniosły 831,6 tys. zł. Niepełna realizacja planu wydatków MRiRW na szkolenia w 2025 r. związana była m.in. ze zmianami organizacyjnymi w MRiRW w 2025 r., odwołaniem szkoleń przez organizatorów, zmianami organizacji szkoleń, w tym dotyczących formy ich prowadzenia ze stacjonarnej na formę zdalną, co skutkowało w niektórych przypadkach rezygnacją pracownika z udziału w szkoleniu. W 2025 r., w MRiRW trwały prace związane z wdrożeniem w ramach użytkowanego systemu informatycznego modułu szkoleniowego przeznaczonego do zarządzania procesem podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Plan wydatków na szkolenia pracowników MRiRW w 2025 r. w kwocie 1504 tys. zł został ustalony bez podziału na części budżetowe, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 844-952, 1156-1165)

Kwestie szkoleń pracowników MRiRW określały: zarządzenie Nr 11 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie wprowadzenia Polityki uczenia się i rozwoju pracowników Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz zarządzenie Nr 4 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 stycznia 2023 r. w sprawie

zasad ustalania indywidualnego programu rozwoju zawodowego w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W ramach szkoleń ujętych w Planie szkoleń pracowników MRiRW na rok 2025, przewidzianych do realizacji w formie zamkniętej, pracowników MRiRW zrealizowano m.in.: szkolenia z zakresu tematyki zamówień publicznych, zwalczania nieprawidłowości, nadużyć finansowych, Program Wsparcia Pracowników (EAP), z zakresu kontroli zarządczej, pierwszej pomocy przedmedycznej, szkolenie bhp. W ramach szkoleń rekomendowanych przez Szefową Służby Cywilnej większość szkoleń została zrealizowana bezkosztowo. Pracownicy MRiRW uczestniczyli w webinarach przygotowanych przez Departament Służby Cywilnej KPRM w tym, w zakresie tematyki dotyczącej: etyki pracy urzędnika, zagadnień cyberbezpieczeństwa oraz sztucznej inteligencji (AI) w organizacji, komunikacji w urzędzie, zarządzania zespołem etc. Pracownicy MRiRW uczestniczyli również w odpłatnych szkoleniach otwartych, na wniosek dyrektorów poszczególnych komórek organizacyjnych w MRiRW, organizowanych przez podmioty zewnętrzne, np. w zakresie zagadnień dotyczących procedur określonych w kodeksie postępowania administracyjnego, elektronicznego systemu obiegu korespondencji, usługi e-doręczeń.

Szczegółowym badaniem w części 32 – Rolnictwo objęto pięć szkoleń, na łączną kwotę wydatków poniesionych w 2025 r. przez dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo – w kwocie 93,7 tys. zł, co stanowiło 11,3% łącznej kwoty wydatków na szkolenia w tej części.

Do próby objętej szczegółowym badaniem wybrano szkolenia o najwyższej kwocie wydatków w części 32 – Rolnictwo, w ramach nw. typów i grup tematycznych szkoleń, tj.:

- szkolenie zrealizowane na podstawie umowy zawartej z wykonawcą szkolenia, tj.: szkolenie pn.: „Program wsparcia pracowników” (kwota wydatków 65 tys. zł),
- szkolenie w formie studiów podyplomowych pn.: „Podyplomowe studia MBA – zarządzanie w agrobiznesie” (13,3 tys. zł),
- szkolenie językowe pn.: „Kurs języka angielskiego” (6 tys. zł),
- Informatyka pn.: „Forum e-Doręczeń” (7 tys. zł),
- szkolenie z rozwoju osobistego i interpersonalnego pn.: „Ewaluacja projektów, czyli jak wzmocnić produktywność zespołów projektowych” (2,4 tys. zł).

Skontrolowane wydatki z tytułu szkoleń pracowników MRiRW zrealizowano prawidłowo.

(akta kontroli str. 844-1065)

Pracownicy MRiRW w ramach szkoleń centralnych uczestniczyli m.in. w szkoleniu pn.: Ochrona ludności i obrona cywilna. Ministerstwo nie poniosło wydatków na ten cel.

Stosownie do art. 50 ust. 1 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, m. in. dla ministrów, sekretarzy stanu i podsekretarzy stanu prowadziła Akademia Pożarnicza.

Podsekretarz stanu w MRiRW zgłosił na to szkolenie (pismem z dnia 4 kwietnia 2025 r.²⁹) czterech przedstawicieli kierownictwa MRiRW, tj. dwóch sekretarzy stanu, podsekretarza stanu i dyrektora generalnego MRiRW, z których dwie osoby nie wzięły w nim udziału, a jeden sekretarz stanu został zgłoszony 2 lutego 2026 r., co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 844-871, 1105-1155, 1681-1690)

²⁹ W odpowiedzi na pismo z 27 marca 2025 r. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Postępowania sądowe

Wobec dysponenta III stopnia MRiRW 2025r., w części 32 – Rolnictwo, toczyło się pięć postępowań sądowych, o łącznej wartości przedmiotu sporu 1354,6 tys. zł, w tym cztery z zakresu prawa pracy, które dotyczyły m.in. odszkodowań za nierówne traktowanie, naruszenia dóbr osobistych, a także wypowiedzenia umów o pracę. Jedno postępowanie dotyczyło zapłaty kary umownej i było objęte pozwem wzajemnym. Na dzień zakończenia kontroli NIK, w jednej sprawie złożono odpowiedź na pozew oraz skierowano sprawę do mediacji, w jednej wszczęto postępowanie mediacyjne, w jednej w wyniku mediacji przygotowano projekt ugody. Pozostałe postępowania były w toku.

(akta kontroli str. 222-254)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w zakresie wydatków budżetu państwa stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Minister RiRW w 2025 r. zlecił dwóm nadzorowanym przez siebie państwowym instytutom badawczym zadanie polegające na badaniu próbek importowanych owoców pod względem pozostałości środków ochrony roślin, na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez PIS, pomimo że laboratoria tych instytutów nie były uprawnione do wykonywania takich badań, stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności. Skutkowało to poniesieniem wydatków ze środków dotacji celowej Ministra RiRW w wysokości ok. 1653,2 tys. zł, na pokrycie kosztów badań laboratoryjnych próbek żywności na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną³⁰.

Sekretarz Stanu w MRiRW wyjaśniła m.in., że właściwym do udzielenia odpowiedzi w sprawie wyznaczania laboratoriów urzędowych PIS jest Główny Inspektorat Sanitarny. Minister RiRW nie nadzoruje działania PIS, nie jest uprawniony do wydawania opinii w tym zakresie. Podstawą prawną zlecenia zadań był art. 21 ust. 6 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, a instytuty miały odpowiednią bazę laboratoryjną, wykwalifikowaną kadrę oraz doświadczenie i kompetencje w prowadzeniu takich analiz. Ponadto badanie próbek importowanej żywności pobranych przez PIS w laboratoriach instytutów nadzorowanych przez Ministra RiRW pozwoliło na zwiększenie liczby partii towarów wprowadzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, kontrolowanych pod kątem bezpieczeństwa konsumenta, tj. pod względem pozostałości środków ochrony roślin. Zwiększa to bezpośrednio skuteczność identyfikowania i eliminowania zagrożeń dla zdrowia obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, a także chroni konkurencyjność rodzimego rolnictwa – wobec importowanych towarów wytwarzanych przy innych standardach produkcji.

Najwyższa Izba Kontroli podkreśla, że badania laboratoryjne dla celów urzędowej kontroli żywności i żywienia w zakresie bezpieczeństwa żywności powinny być wykonywane przez uprawnione do tego laboratoria, zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności. Laboratoria IO-PIB i IOR PIB pomimo, że mają akredytację do badania pozostałości pestycydów w żywności, nie spełniały takich wymagań. Zarówno Minister RiRW, jak i ww. instytuty badawcze nie stanowią – zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie żywności – organów urzędowej kontroli żywności.

(akta kontroli str. 3209-3226)

³⁰ Dalej: „PIS”.

2. W 2025 r., wbrew obowiązkowi określönemu w art. 49 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 205 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, dwóch sekretarzy stanu oraz podsekretarz stanu w MRiRW nie wzięło udziału w szkoleniach w zakresie ochrony ludności i obronie cywilnej, pomimo że sekretarz stanu i podsekretarz stanu byli zgłoszeni do odbycia takiego szkolenia, pismem z dnia 4 kwietnia 2025 r. Natomiast jeden sekretarz stanu został zgłoszony do odbycia takiego szkolenia dopiero 2 lutego 2026 r.

Dyrektor Generalny MRiRW wyjaśnił, że: „(...) nie wszystkie wskazywane osoby odbyły szkolenia (...). Z posiadanej wiedzy spowodowane to było kolizją zaplanowanych terminów szkolenia z innymi pilnymi obowiązkami i wyjazdami służbowymi, wynikającymi z pełnionych funkcji osób zgłoszonych. (...)”. Ponadto wyjaśnił, że sekretarz stanu nie został zgłoszony do odbycia szkolenia w 2025 r. ze względu na inne pilne obowiązki i wyjazdy służbowe, wynikające z pełnionej funkcji.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że realizacja obowiązków służbowych nie może stanowić uzasadnienia do rezygnacji z udziału w obowiązkowym szkoleniu z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej do dnia 30 czerwca 2025 r., zgodnie z art. 49 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 205 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej.

(akta kontroli str. 844-871, 1105-1155, 1681-1690)

3. Plan wydatków na szkolenia pracowników MRiRW w 2025 r., na łączną kwotę 1504 tys. zł, został ustalony bez podziału na części budżetowe, co nie zapewniało przejrzystości planowania tych wydatków.

Dyrektor Generalny MRiRW wyjaśnił m.in., że: „(...) Ujęcie wydatków w planie szkoleń według paragrafów klasyfikacji budżetowej zostało przyjęte jako rozwiązanie zapewniające bezpośrednie powiązanie planowanych działań szkoleniowych z właściwą kwalifikacją wydatków. Podział na części budżetowe nie został zastosowany, ponieważ taki układ nie wpływa na proces planowania szkoleń (...)”.

Zdaniem NIK, planowanie wydatków na szkolenia bez podziału na części budżetowe stwarza ryzyko dokonania wydatków z przekroczeniem planu finansowego. Najwyższa Izba Kontroli podkreśla zatem, że plan szkoleń pracowników powinien uwzględniać podział na części budżetowe, co zwiększy przejrzystość procesu planowania wydatków budżetowych w tym zakresie.

(akta kontroli str. 844-892, 993-1051, 1156-1165)

1.2. Wydatki budżetu środków europejskich w części 32 – Rolnictwo

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2025 w części 32 – Rolnictwo zaplanowano wydatki środków europejskich w kwocie 29 132 tys. zł.

W 2025 r. zwiększono planowane wydatki w drodze przeniesienia środków z rezerw celowych, ujętych w poz. 99 – Rezerwy celowe budżetu środków europejskich, o kwotę 385,4 tys. zł.

Ponadto na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki z 20 października 2025 r. przeniesiono planowane wydatki w budżecie środków europejskich z części 30 – Oświata i wychowanie do części 32 – Rolnictwo w kwocie 25,6 tys. zł.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich ustalono w 2025 r. w części 32 – Rolnictwo w wysokości 29 543 tys. zł.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych w części 32 – Rolnictwo wykorzystano 346,9 tys. zł, tj. 90% dokonanych zwiększeń środków z rezerw celowych (385,4 tys. zł).

Kontrolą prawidłowości dokonywania zmian planu wydatków wynikających z podziału rezerw celowych u dysponenta części objęto 49,2% kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w części 32 – Rolnictwo, tj. 189,7 tys. zł.

W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Środki zostały przeznaczone na realizację zadań wskazanych we wnioskach kierowanych do Ministra Finansów lub Ministra Finansów i Gospodarki o uruchomienie rezerw celowych.

W 2025 r. Minister RiRW nie wydawał decyzji o blokowaniu planowanych wydatków w budżecie środków europejskich.

Wydatki budżetu środków europejskich w części 32 – Rolnictwo były dokonywane przez szkoły rolnicze, nadzorowane przez Ministra RiRW, w ramach Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 dla ośmiu województw oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) 2014-2021 oraz przez dysponenta III stopnia MRiRW. Wydatki ogółem wyniosły 19 858,7 tys. zł, tj. 62,7% planu wydatków po zmianach (29 543 tys. zł). Wydatki w części 32 – Rolnictwo były wyższe o 10 556,3 tys. zł, tj. o 113,5%, od zrealizowanych wydatków w 2024 r. (9302,4 tys. zł).

Szkoły zrealizowały wydatki w wysokości 19 814,6 tys. zł, co stanowiło 74,8% planu wydatków po zmianach (26 492,1 tys. zł).

Niepełna realizacja wydatków w 2025 r., w stosunku do zaplanowanych, wynikała m.in.: z oszczędności na zadaniach będących wynikiem przeprowadzonych postępowań, trudności na etapie przygotowań i prowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych, wydłużenia realizacji projektu i przesunięcia harmonogramu wydatków na późniejszy okres, unieważnienia postępowania przetargowego, co uniemożliwiło zawarcie umowy w 2025 r., zbyt późne otrzymanie decyzji o uruchomieniu środków finansowych, przeciąganie procedur formalnych, niezależnych od jednostki realizującej zadanie.

Zrealizowanie wyższych wydatków w 2025 r., w stosunku do 2024 r., wynikało z kolejnego roku wdrażania perspektywy finansowej 2021-2027, w której zawarto więcej umów lub porozumień na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach programów polityki spójności.

Wydatki budżetu środków europejskich, dokonane przez dysponenta III stopnia MRiRW zostały zrealizowane w kwocie 44,1 tys. zł, tj. 1,4% wydatków w planie po zmianach (3050,9 tys. zł).

Niewykonanie planu po zmianach dotyczyło Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 – w kwocie 3005,5 tys. zł i zadania pn. „Termomodernizacja budynku MRiRW”. Wydatki nie zostały zrealizowane w 2025 r. z uwagi na wieloetapowy proces weryfikacji wniosku o dofinansowanie, zawarcie umowy 28 lutego 2025 r., konieczność aktualizacji dokumentacji projektowej i kosztorysowej, a także na złożoność proceduralną i dokumentacyjną przygotowanych postępowań przetargowych.

W części 32 – Rolnictwo skontrolowano procedurę przekazywania w 2025 r. środków z budżetu środków europejskich przez dysponenta części, na podstawie art. 188 ust. 2 ufp i rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów

finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności³¹.

Badaniem objęto środki w łącznej kwocie 2396 tys. zł, przekazane na projekty realizowane przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Żarnowcu. Wydatki te zrealizowano w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 w związku z realizacją projektów: „Pracodawco daj nam się wykazać! Staże zawodowe uczniów ZSCKR w Żarnowcu” oraz „Transformacja regionu wsparcie kształcenia zawodowego w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Żarnowcu”.

Doboru próby dokonano w sposób celowy, ze względu na najwyższą kwotę przekazaną szkole rolniczej. Kontrolowane wydatki stanowiły 12,1% wydatków z budżetu środków europejskich na finansowanie programów operacyjnych w tej części (19 814,6 tys. zł).

W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie przez Ministra RiRW płatności z budżetu środków europejskich na dofinansowanie zadań realizowanych przez powyższą szkołę było zgodne z ww. przepisami prawa.

(akta kontroli: str.1213-1226, 1246-1252, 1278-1310, 14-65-1470, 1507-1516, 1524-1620, 2126-2132, 2187-2192)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w zakresie wydatków budżetu środków europejskich nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2025 r. w części 32 – Rolnictwo.

W zakresie realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez dysponenta części i dysponenta III stopnia w MRiRW nie stwierdzono nieprawidłowości. Prawdłowo dokonywano zmian planu wydatków. Zgodnie z przepisami dokonano blokowania planowanych wydatków, a także celowo wykorzystano środki z rezerw celowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wypłaty ekwiwalentów urlopowych, a także wydatków na szkolenia pracowników MRiRW.

Stwierdzono nieprawidłowość w części 32 – Rolnictwo, polegającą na zleceniu przez Ministra RiRW w 2025 r., dwóm nadzorowanym przez niego państwowym instytutom badawczym, realizację zadania polegającego na badaniu próbek importowanej żywności, pod względem pozostałości środków ochrony roślin, na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, pomimo że laboratoria tych instytutów nie były uprawnione do wykonywania takich badań, stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. Skutkowało to poniesieniem w 2025 r. wydatków ze środków dotacji celowej na pokrycie kosztów badań laboratoryjnych przez budżet państwa w szacunkowej wysokości 1653,2 tys. zł.

Ponadto trzech członków kierownictwa MRiRW (dwóch sekretarzy stanu i podsekretarz stanu) nie wzięło udziału w szkoleniu z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, wbrew obowiązkowi

³¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 869, ze zm.

określonymu w art. 49 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 205 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej.

Stwierdzono także nieprawidłowość polegającą na tym, iż plan wydatków na szkolenia pracowników MRiRW w 2025 r. został ustalony bez podziału na części budżetowe, co nie zapewniało przejrzystości planowania tych wydatków.

Powyższe nieprawidłowości nie miały wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

2. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych, jednostkowych oraz łącznych sprawozdań za 2025 r. dysponenta części w części 32 – Rolnictwo oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach,
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania z operacji finansowych za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań, według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne w ramach części 32 – Rolnictwo zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki w ramach części 32 – Rolnictwo (dysponenta części MRiRW oraz dysponenta III stopnia w MRiRW) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania tych sprawozdań.

Sprawozdania łączne MRiRW oraz jednostkowe dysponenta części MRiRW oraz dysponenta III stopnia MRiRW w ramach części 32 – Rolnictwo, zostały sporządzone w terminie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym³².

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania z operacji finansowych, sporządzane przez dysponenta części oraz dysponenta III stopnia w MRiRW, były podpisywane przez osoby upoważnione przez kierownika jednostki.

(akta kontroli str. 255-528, 1492-1506, 1611-1626, 2761-2892)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sporządzone przez jednostkę kontrolowaną sprawozdania budżetowe i wybrane sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania sporządzono zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych dysponenta części oraz dysponenta III stopnia MRiRW były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań w kontrolowanej części.

B. CZĘŚĆ 33 – ROZWÓJ WSI

3. Wydatki

3.1. Wydatki budżetu państwa w części 33 – Rozwój wsi

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2025 w części 33 – Rozwój wsi zaplanowano wydatki w kwocie 6 645 691 tys. zł.

W 2025 r. zwiększono planowane wydatki w drodze przeniesienia środków z rezerw celowych ujętych w części 83 – Rezerwy celowe budżetu państwa o 3 303 137,4 tys. zł.

Plan wydatków po zmianach ustalony został w wysokości 9 948 828,4 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą Minister RiRW nie składał wniosków oraz nie otrzymał środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa.

Z przyznanych środków z rezerw celowych wykorzystano 3 016 711,2 tys. zł (91,3% kwoty przyznanych rezerw celowych).

Szczegółowym badaniem u dysponenta części objęto próbę pięciu decyzji na łączną kwotę 953 286 tys. zł (28,9% kwoty przyznanych rezerw), tj.:

- 605 000 tys. zł, środki przyznane – z poz. 18 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki z 15 października 2025 r. dla Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji

³² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 133, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1731), rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 652).

Rolnictwa³³ na pomoc krajową wypłacaną beneficjentom, w związku z wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 483 763,2 tys. zł (80%); Sekretarz Stanu w MRiRW wyjaśnił, że na podstawie informacji przekazanych przez zakłady ubezpieczeń, na poziom zainteresowania rolników ubezpieczeniami z dotacją z budżetu państwa, mają wpływ przede wszystkim koszty ubezpieczenia oraz szacowane ryzyko wystąpienia szkód;

- 185 000 tys. zł, środki przyznane – z poz. 18 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 4 kwietnia 2025 r. (skorygowaną decyzją Ministra Finansów i Gospodarki z 14 października 2025 r.) dla ARiMR na pomoc krajową wypłacaną beneficjentom, w związku z wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 179 455,1 tys. zł (97%);
- 94 634 tys. zł, środki przyznane – z poz. 8 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki z 4 grudnia 2025 r. dla ARiMR na realizację Wspólnej Polityki Rolnej, Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 1060,2 tys. zł (1,1%). Przyczyną niewykorzystania rezerwy było zmniejszenie przez ARiMR prognoz wydatków w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027³⁴ na grudzień 2025 r. Zmniejszenie prognoz dotyczyło planowanych płatności w ramach interwencji obszarowych;
- 62 768,6 tys. zł, środki przyznane – z poz. 24 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki z 14 października 2025 r. na realizację Krajowego Planu Odbudowy³⁵. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 40 084,4 tys. zł (63,9%). Przyczyną niewykorzystania rezerwy było niewywiązanie się wykonawców robót z prac w terminie określonym umową, co skutkowało nałożeniem kar umownych i zmniejszeniem zapłaty za wykonaną usługę;
- 5883,4 tys. zł, środki przyznane z poz. 24 rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów i Gospodarki z 10 października 2025 r. na realizację KPO. Z przyznanej kwoty rezerwy wykorzystano 578 tys. zł (9,8%). Przyczyną niewykorzystania rezerwy było stanowisko Ministra Finansów i Gospodarki oraz Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, po ogłoszeniu decyzji Rady UE, dotyczące niemożliwości dalszego finansowania projektów realizowanych w ramach inwestycji B3.3.1. ze środków rezerwy celowej budżetu państwa.

Powyższe zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikały z faktycznych potrzeb jednostek. Wydatki, na które uzyskano środki z rezerw celowych nie mogły zostać ujęte w planach finansowych jednostek na etapie planowania ustawy budżetowej m.in. z uwagi na brak możliwości ich wcześniejszego oszacowania i brak wytycznych Ministra Finansów do ich oszacowania. Po prawidłowym dokonaniu zmian w planie wydatków, wynikających z decyzji Ministra Finansów, a od 24 lipca 2025 r. Ministra Finansów i Gospodarki, przyznającego środki z rezerw celowych, dysponent części wykorzystał środki z rezerw celowych zgodnie z przeznaczeniem. W związku z niewykorzystaniem środków z rezerw celowych dysponent części występował z wnioskami o zmianę decyzji do Ministra Finansów, a od 24 lipca 2025 r. do Ministra Finansów i Gospodarki.

Niewykorzystane środki z rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi – w kwocie 286 426,2 tys. zł zostały terminowo zwrócone na rachunek Ministra Finansów i Gospodarki.

(akta kontroli str. 1727-1997, 2119-2292, 2452-2462)

³³ Dalej: „ARiMR”.

³⁴ Dalej: „PS WPR 2023-2027”.

³⁵ Dalej: „KPO”.

Z przyznanych środków z rezerw celowych dla dysponenta III stopnia, wykorzystano 18,6 tys. zł (99,5% kwoty przyznanych rezerw celowych – 18,7 tys. zł). Środki przyznane zostały z poz. 20 rezerw celowych m.in. na szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej, na podstawie decyzji Ministra Finansów z 20 czerwca 2025 r. Z zaplanowanych środków sfinansowano dodatkowe wynagrodzenie roczne (wraz z pochodnymi) dla urzędnika służby cywilnej mianowanego z dniem 1 grudnia 2024 r., zatrudnionego w MRiRW. Szczegółowe badanie przyznanych rezerw dla dysponenta III stopnia wykazało, że zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikało z faktycznych potrzeb. Wydatki, na które uzyskano środki z rezerw celowych nie mogły być ujęte w planie finansowym jednostki na etapie planowania ustawy budżetowej m.in. z uwagi na brak możliwości ich wcześniejszego oszacowania. Po prawidłowym wprowadzeniu zmian w planie wydatków, dysponent III stopnia MRiRW wykorzystał środki z rezerw celowych zgodnie z przeznaczeniem. Niewykorzystane środki z rezerw celowych zostały terminowo zwrócone na rachunek Ministra RiRW.

(akta kontroli str. 187-209)

W ramach części 33 – Rozwój wsi, nie przekazywano wpłat na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 oraz Fundusz Pomocy. Minister RiRW nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów wiążących poleceń wpłat na ww. fundusze.

(akta kontroli str. 1727)

Jednostki realizujące wydatki budżetowe miały nadmiar środków (m.in. na skutek niezrealizowania części zadań w 2025 r. i uzyskania oszczędności) i w związku z tym Minister RiRW, wydał w grudniu 2025 r. sześć decyzji o blokowaniu planowanych wydatków w cz. 33 – Rozwój wsi – na ogólną kwotę 229 880,4 tys. zł. W dwóch przypadkach blokowanie planowanych wydatków – na kwotę 190 194 tys. zł – dotyczyło środków otrzymanych z rezerw celowych.

Skontrolowano prawidłowość blokowania planowanych wydatków, uwzględniając decyzje wybrane w sposób celowy, z uwagi na najwyższą kwotę blokowanych planowanych wydatków, tj. dwie decyzje Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o blokowaniu planowanych wydatków, z:

- 29 grudnia 2025 r. (34 500 tys. zł). Blokowanie planowanych wydatków wynikało z niższego zapotrzebowania na środki finansowe w ramach dotacji podmiotowej z budżetu państwa, przewidzianej dla ARiMR na 2025 r. Blokowanie wydatków dotyczyło m.in. kwoty 12 415 tys. zł, która stanowiła równowartość stanu środków pieniężnych na koniec 2024 r., które umożliwiały sfinansowanie, na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu ustalania nadwyżki środków finansowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa³⁶, części zobowiązań krótkoterminowych 2024 r. płatnych w 2025 r.;
- 30 grudnia 2025 r. (100 966 tys. zł). Blokowanie planowanych wydatków wynikało z braku możliwości pełnego wykorzystania w 2025 r. środków na realizację PS WPR 2023-2027 przez ARiMR.

Łączna kwota skontrolowanych blokowanych planowanych wydatków (135 466 tys. zł) stanowiła 58,9% łącznej kwoty blokowanych planowanych wydatków w tej części.

W wyniku badania poprawności blokowania planowanych wydatków stwierdzono, że dysponent części dokonywał ich blokowania na podstawie wniosków jednostek organizacyjnych. Blokowanie

³⁶ Dz. U. poz. 1493.

planowanych wydatków było zgodne z przepisami ufp i nastąpiło niezwłocznie po otrzymaniu wniosków od jednostek otrzymujących środki budżetowe.

W 2025 r. nie wystąpiły przypadki blokowania planowanych wydatków w związku ze stwierdzoną niegospodarnością (art. 177 ust. 1 pkt 1 ufp).

(akta kontroli str. 2055-2118, 2709-2725, 3055-3082)

W części 33 – Rozwój wsi realizowane były wydatki na: funkcjonowanie ARiMR, współfinansowanie ze środków budżetu państwa Wspólnej Polityki Rolnej³⁷, w ramach PS WPR 2023-2027 i PROW 2014-2020, finansowanie pomocy krajowej przez ARiMR, w ramach 25 mechanizmów pomocy udzielanej m.in. dla producentów rolnych w tym na: realizację dopłat do oprocentowania bankowych kredytów płynnościowych udzielonych producentowi rolnemu, o których mowa w §13zv rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa³⁸, finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świny lub konie, na dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i częściową spłatę kapitału kredytów, na pomoc dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2025 r. przymrozków wiosennych, gradu, deszczu nawalnego, lub huraganu i które wynoszą powyżej 30% średniej rocznej produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym, pomoc dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół, pomoc finansową dla kół gospodyń wiejskich, pomoc finansową dla właściciela albo współwłaściciela statku rybackiego na rozpoczęcie nowej działalności gospodarczej; na dotacje podmiotowe dla ARiMR oraz Spółki Agro Aplikacje sp. z o.o. oraz na dotacje celowe dla 17 jednostek doradztwa rolniczego, tj. 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego i Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie³⁹ oraz dotacje dla KOWR, wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego na pomoc techniczną w ramach PROW 2014-2020 i PS WPR 2023-2027, a także na działalność statutową dysponenta III stopnia MRiRW.

Wydatki w tej części budżetowej zostały zrealizowane w wysokości 9 572 793 tys. zł, co stanowiło 96,2% kwoty planu wydatków po zmianach (9 948 828,4 tys. zł). Wydatki w części 33 – Rozwój wsi były niższe o 798 373,3 tys. zł, tj. o 7,7%, od zrealizowanych wydatków w 2024 r. (10 371 166,3 tys. zł).

W 2025 r. niższe były wydatki na współfinansowanie z budżetu państwa wydatków na Wspólną Politykę Rolną. Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu MRiRW wyjaśnił m.in, że: (...) „wydatkowanie na współfinansowanie krajowe z budżetu państwa na Wspólną Politykę Rolną jest ściśle powiązane z wydatkowaniem środków w budżecie środków europejskich. Jednocześnie z budżetu państwa w 2025 roku wydatkowano niższą kwotę w porównaniu do 2024 roku głównie ze względu na dodatkowe działania, które były realizowane w 2024 roku, a nie miały kontynuacji w roku 2025”.

Zrealizowane wydatki, według podziału na grupy ekonomiczne, wyniosły:

- dotacje – 9 195 001,6 tys. zł (96% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki majątkowe – 353 427,5 tys. zł (3,7%),
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 24 336,2 tys. zł (0,3%),

³⁷ Dalej: „WPR”.

³⁸ Dz. U. poz. 187, ze zm.

³⁹ Dalej: „CDR w Brwinowie”.

- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 27,7 tys. zł.

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. dotacje, wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Dotacje zrealizowane w części 33 – Rozwój wsi stanowiły kwotę 9 195 001,6 tys. zł, tj. 96% kwoty planu wydatków po zmianach (9 537 960,7 tys. zł) i były niższe o 859 999,3 tys. zł, tj. o 8,6%, od kwoty wydatków w tej grupie, w 2024 r. (10 055 000,9 tys. zł). Wydatki tej grupy ekonomicznej nie obejmują dotacji na wydatki majątkowe.

W tej części udzielane były dotacje celowe i dotacje podmiotowe.

W 2025 r., w ramach dotacji celowych realizowane były wydatki bieżące, w ramach KPO, na część inwestycji B3.3.1., z przeznaczeniem na zwiększenie retencji i poprawę zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich przez 12 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego i Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Z zaplanowanej kwoty wydatków w planie po zmianach – w wysokości 105 242,6 tys. zł, zrealizowano wydatki w 71,1% (75 470,6 tys. zł).

Niższe wykonanie planowanych wydatków dotyczyło:

- wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego i było spowodowane rozstrzygnięciem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego z wyborem ofert z niższą ceną niż planowano;
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie i było spowodowane faktem że planowane wydatki obejmowały zarówno zamówienie podstawowe, jak i dodatkową część zamówienia w ramach opcji, której stopień realizacji nie był w pełni zależny od Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

U dysponenta części 33 – Rozwój wsi kontrolą objęto prawidłowość udzielenia i rozliczenia dotacji celowej w kwocie 2 406 237 tys. zł, tj. 33,5% zrealizowanych dotacji celowych w tej części (7 185 497,7 tys. zł) oraz dotacji podmiotowych w kwocie 2 009 503,9 zł tys. zł, tj. 100% zrealizowanych dotacji podmiotowych w tej części, z tego:

- dotacja celowa została zrealizowana w kwocie 2 406 237 tys. zł, tj. 94,5% kwoty planu wydatków po zmianach – 2 547 240 tys. zł. Dotacja została zrealizowana na wydatki związane z finansowaniem pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR m.in. producentom rolnym. Niepełne wykonanie wydatków wynikało z niższego zapotrzebowania ARiMR na środki finansowe, głównie na pomoc dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2025 r. przymrozków wiosennych, gradu, deszczu nawalnego, lub huraganu i które wynoszą powyżej 30% średniej rocznej produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym. Do biur powiatowych ARiMR złożono 32 048 wniosków o pomoc. Różnica między kwotą otrzymaną w ramach dotacji, a kwotą zrealizowanych wydatków wynika z dokonanych w wyniku weryfikacji wniosków pomniejszych kwot pomocy ustalonych na podstawie pierwotnych danych zawartych w złożonych wnioskach, których najczęstszą przyczyną był brak spełnienia deklarowanego warunku ubezpieczenia, co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie, z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych od przynajmniej jednego rodzaju niekorzystnego zjawiska z grupy grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawina oraz negatywnego rozpatrzenia 1539, spraw spośród 32 048 złożonych wniosków, w tym było 485 spraw wycofanych przez

wnioskodawców. Z planowanej na ten cel kwoty 480 000 tys. zł wypłacono kwotę 446 595,6 tys. zł, tj. wykorzystanie otrzymanych środków wyniosło 93%;

- dotacja podmiotowa dla ARiMR została zrealizowana w kwocie 1 995 906,4 tys. zł, tj. 97,5% kwoty planu wydatków po zmianach – 2 048 065 tys. zł na funkcjonowanie ARiMR. Niższa realizacja wydatków niż planowano, dotyczyła w szczególności wydatków dotyczących usług obcych, wynagrodzeń i pochodnych wynagrodzeń;
- dotacja podmiotowa dla spółki Agro Aplikacje sp. z o. o. została zrealizowana w kwocie 13 597,5 tys. zł, tj. 64% kwoty planu wydatków po zmianach – 21 247 tys. zł na funkcjonowanie Spółki. Agro Aplikacje sp. z o. o. otrzymała kwotę 17 707 tys. zł, z czego Spółka zwróciła 4109,5 tys. zł. Decyzją Ministra RiRW z 27 listopada 2025 r. w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2025 dokonano zmniejszenia planu wydatków budżetowych na rok 2025 o kwotę 400 tys. zł, a decyzją z 19 grudnia 2025 r. Minister RiRW dokonał blokowania planowanych wydatków w kwocie 3540 tys. zł w zakresie środków dotacji podmiotowej 2025 r.

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu MRiRW wyjaśnił, że: w „(...) trakcie realizacji wymienionych zadań wystąpiły opóźnienia proceduralne, które doprowadziły do przedłużenia postępowań oraz braku możliwości ich zakończenia w pierwotnie zakładanym terminie m.in. unieważnienie postępowania”.

Doboru kontrolowanej próby wydatków z tytułu dotacji dokonano w sposób celowy, ze względu na najwyższe kwoty wypłaconej dotacji celowej dla ARiMR.

W badanej próbie dotacji nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie poszczególnych transz dotacji celowej następowało zgodnie z zawartą umową z ARiMR, a dotacje podmiotowe na podstawie postanowień Ministra RiRW, w oparciu o zapotrzebowania składane przez ARiMR i Agro Aplikacje sp. z o. o. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Zatwierdzenie i rozliczenia dotacji podmiotowych i celowej w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

(akta kontroli str. 2932-2996)

Wydatki bieżące jednostek budżetowych w części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w wysokości 24 336,2 tys. zł, tj. 88,3% kwoty planu wydatków po zmianach (27 569,7 tys. zł) i były wyższe o 1695,1 tys. zł, tj. o 7,5%, od kwoty wydatków w tej grupie w 2024 r. (22 641,1 tys. zł). W kwocie tych wydatków 88,2% (21 469,9 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi od wynagrodzeń.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w wysokości 27,7 tys. zł, tj. 89,4% kwoty planu wydatków po zmianach (31 tys. zł) i były niższe o 51,9 tys. zł, tj. o 65,2%, od zrealizowanej kwoty wydatków z tej grupy w 2024 r. (79,6 tys. zł). Wydatki te dotyczyły refundacji kosztów zakupów dokonanych w ramach świadczeń wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Wydatki majątkowe w części 33 – Rozwój wsi zrealizowano w kwocie 353 427,5 tys. zł, tj. 92,2% kwoty planu wydatków po zmianach (383 267 tys. zł) i były one wyższe o 59 990,9 tys. zł, tj. o 20,4%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (293 436,6 tys. zł). Wydatki majątkowe w 2025 r. były realizowane przez ARiMR, 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego oraz CDR w Brwinowie. Wydatki te zostały zrealizowane głównie przez ARiMR w kwocie 283 722,6 tys. zł, tj. w 80,3%, w tym na budowę i rozbudowę systemów IT ARiMR wydatkowano 245 318,4 tys. zł.

W 2025 r. w ramach KPO były realizowane wydatki majątkowe na zwiększenie retencji i poprawę zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich. W ramach udzielonej dotacji celowej zadania te realizowało 10 samorządów województw. Z zaplanowanej dotacji w kwocie

65 597 tys. zł, zrealizowano wydatki w kwocie 39 079,9 tys. zł, tj. 59,6%. Niewykonanie wydatków wynikało m.in. z niezakontraktowania przez samorządy województw całości środków o pomoc, zawartych we wnioskach o objęcie przedsięwzięcia wsparciem z planu rozwojowego, złożonych w ramach naboru, a także rozwiązywania umów z częścią ostatecznych odbiorców wsparcia.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe w ramach części 33 – Rozwój wsi, wykazane przez dysponenta części, dotyczyły dysponenta III stopnia MRiRW i zostały zrealizowane w kwocie 17 971 tys. zł, tj. prawie w 100% kwoty planu wydatków po zmianach (17 971,2 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 915,3 tys. zł, tj. o 5,4%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (17 055,7 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 13 739 zł i było niższe o 914 zł, tj. o 6,2% w porównaniu do 2024 r. (14 653 zł). Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 109 etatów i w porównaniu do 2024 r. (97 etatów) było wyższe o 12 etatów, tj. o 12,4%.

Wzrost funduszu wynagrodzeń w 2025 r., w stosunku do 2024 r., był spowodowany m.in. uruchomieniem rezerwy celowej na sfinansowanie w 2025 r. dodatku dla służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego (wraz z pochodnymi) dla jednego urzędnika służby cywilnej, mianowanego 1 grudnia 2024 r., zatrudnionego w MRiRW.

Niższe przeciętne wynagrodzenie o 6,2 % w 2025 r., w porównaniu do 2024 r., wynikało między innymi z wypłaty w 2024 r. wyższej kwoty odpraw emerytalnych, nagród jubileuszowych, dodatków zadaniowych, dodatków służby cywilnej i dodatków stażowych.

Zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi, na koniec 2025 r. wyniosły 1525,3 tys. zł i były wyższe o 149,3 tys. zł, tj. o 10,8%, od zobowiązań na koniec 2024 r. (1376 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2024 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2025 r. wystąpiły zobowiązania wymagalne w kwocie 1,4 tys. zł z tytułu zasądzonych wyroków sądowych, które zostały uregulowane w 2026 r.

Minister RiRW w styczniu 2026 r. zwrócił na rachunek Ministerstwa Finansów i Gospodarki niewykorzystane środki dotacji za rok 2025 w wysokości 78 418,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 742-821)

Wydatki dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW, w części 33 – Rozwój wsi, zrealizowano w kwocie 24 327,7 tys. zł, tj. 89,8% kwoty planu wydatków po zmianach (27 100,7 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 1647,2 tys. zł, tj. o 7,3%, od wydatków w 2024 r. (22 680,5 tys. zł). Wzrost wynikał m.in. z dodatkowego wynagrodzenia rocznego, składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz szkoleń członków korpusu służby cywilnej.

Zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia MRiRW, według podziału na grupy ekonomiczne, stanowiły:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 24 300 tys. zł (99,9% zrealizowanych wydatków w tej części),
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 27,7 tys. zł (0,1%).

Wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych zostały zrealizowane w wysokości 24 300 tys. zł, tj. 89,8% kwoty planu wydatków po zmianach (27 069,7 tys. zł) i były wyższe o 1699 tys. zł, tj. o 7,5%, od kwoty wydatków w tej grupie w 2024 r. (22 601 tys. zł).

Szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto próbę wydatków budżetu państwa w kwocie 1519,7 tys. zł, tj. 27 zapisów księgowych wylosowanych metodą monetarną

MUS. Stanowiło to 70,2% ocenianych wydatków, tj. 2165,4 tys. zł zrealizowanych wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW w 2025 r., w kwocie 24 327,7 tys. zł, z wyłączeniem wydatków na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi, na odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych i wpłaty na pracownicze programy kapitałowe finansowane przez podmiot zatrudniający.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki były poniesione w sposób oszczędny, umożliwiając terminową realizację zadań. W badanej próbie nie stwierdzono wystąpienia przypadków nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek.

Dysponent III stopnia w MRiRW nie realizował wydatków majątkowych w ramach tej części.

(akta kontroli str. 74-80, 134-186, 210-221)

Wydatki na wynagrodzenia osobowe w ramach części 33 – Rozwój wsi, wykazane przez dysponenta III stopnia MRiRW, zostały zrealizowane w kwocie 17 971 tys. zł, tj. prawie w 100% kwoty planu wydatków po zmianach (17 971,2 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 915,2 tys. zł, tj. o 5,4%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (17 055,8 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 13 725,4 zł i było niższe o 916,8 zł, tj. o 6,3% w porównaniu do 2024 r. (14 642,2 zł). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 109,11 etatów i w porównaniu do 2024 r. (97,07 etatu) było wyższe o 12,04 etatu, tj. o 12,4%.

Nie wystąpiły przypadki wypłat wynagrodzeń ze środków będących w dyspozycji dysponenta III stopnia MRiRW na rzecz pracowników lub funkcjonariuszy zatrudnionych w jednostkach podległych.

(akta kontroli str. 742-821)

Zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi dysponenta III stopnia MRiRW, na koniec 2025 r. były zgodne z ewidencją księgową i wyniosły 1524 tys. zł oraz były wyższe o 153 tys. zł, tj. o 11,2%, od zobowiązań na koniec 2024 r. (1371 tys. zł) i wynikały m.in. z dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2025 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2025 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. W 2015 r. nie były płacone odsetki od nieterminowych zobowiązań

(akta kontroli str. 102-114)

W 2025 r. u dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi nie wystąpiły wydatki na kary i odszkodowania.

(akta kontroli str. 822-843)

Ekwiwalent za urlop wypoczynkowy

W 2025 r. u dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi wypłacono dwa ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, na łączną kwotę 14,8 tys. zł. Szczegółowym badaniem objęto wszystkie wypłacone ekwiwalenty.

Poprawnie zostały zrealizowane wydatki z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop.

(akta kontroli str. 529-741)

Szkolenia pracowników MRiRW

Plan szkoleń pracowników MRiRW na 2025 r. został zaakceptowany przez Dyrektora Generalnego MRiRW 28 lutego 2025 r. Wydatki na szkolenia pracowników MRiRW w 2025 r. w części 33 – Rozwój wsi wyniosły 64,1 tys. zł.

Plan wydatków na szkolenia pracowników MRiRW w 2025 r. został ustalony w łącznej kwocie 1504 tys. zł bez podziału na części budżetowe, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” w pkt 1.1. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 844-952, 1156-1165)

Szczegółowym badaniem w części 33 – Rozwój wsi objęto pięć szkoleń, na łączną kwotę 27,1 tys. zł, co stanowiło 42,3% kwoty wydatków na szkolenia w tej części.

Do próby objętej szczegółowym badaniem wybrano szkolenia o najwyższej kwocie wydatków poniesionych w 2025 r., tj.:

- szkolenie w zakresie zwalczania nieprawidłowości, nadużyć finansowych, korupcji i konfliktu interesów w wydatkowaniu funduszy unijnych (kwota wydatków 1,4 tys. zł),
- szkolenie zrealizowane na podstawie umowy zawartej z wykonawcą szkolenia, tj.: szkolenie dotyczące zasad tworzenia prawa w ramach rządowego procesu legislacyjnego (2,2 tys. zł),
- szkolenie językowe pn.: „Kurs języka angielskiego” (3,5 tys. zł),
- szkolenie z rozwoju osobistego i interpersonalnego pn.: „Poprawna i skuteczna komunikacja w urzędzie i biznesie” (7,9 tys. zł),
- Informatyka pn.: „CompTIA Security + wraz z egzaminem SY0-701 – szkolenie autoryzowane” (12 tys. zł).

Skontrolowane wydatki z tytułu szkoleń pracowników MRiRW zrealizowano prawidłowo.

(akta kontroli str. 844-1065)

Trzech członków kierownictwa MRiRW (dwóch sekretarzy stanu i podsekretarz stanu) nie wzięło udziału w szkoleniu z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” w pkt 1.1 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 844-871, 1105-1155, 1681-1690)

Postępowania sądowe

Wobec dysponenta III stopnia w części 33 – Rozwój wsi toczyło się jedno postępowanie w zakresie prawa pracy, dotyczące przywrócenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, o wartości przedmiotu sporu 135,3 tys. zł. W dniu 23 marca 2026 r. wpłynęła do MRiRW apelacja pracownika od wyroku sądu.

(akta kontroli str. 222-254)

3.2. Wydatki budżetu środków europejskich w części 33 – Rozwój wsi

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2025 w części 33 – Rozwój wsi zaplanowano wydatki w ramach budżetu środków europejskich w kwocie 16 723 914 tys. zł.

W 2025 r. zwiększono planowane wydatki w drodze przeniesienia środków z rezerw celowych, ujętych w pozycji 98 rezerw celowych budżetu środków europejskich, o kwotę 9 213 167 tys. zł.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich ustalono w 2025 r., w łącznej wysokości 25 937 081 tys. zł.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi wykorzystano 9 208 649,4 tys. zł, tj. prawie 100% dokonanych zwiększeń środków z rezerw celowych (9 213 167 tys. zł).

Niewykorzystane środki rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi, w kwocie 4517,6 tys. zł, zostały terminowo zwrócone na rachunek Ministra Finansów i Gospodarki lub nie występowało o zasilenie.

Środki z rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi zostały przeznaczone na realizację pomocy w ramach WPR dla ARiMR.

Kontrolą prawidłowości dokonywania zmian planu wydatków wynikających z podziału rezerw celowych u dysponenta części objęto 100% kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi, tj. 9 213 167 tys. zł.

W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Środki zostały przeznaczone na realizację zadań wskazanych we wnioskach kierowanych do Ministra Finansów lub Ministra Finansów i Gospodarki o uruchomienie rezerw celowych.

W 2025 r. Minister RiRW nie wydawał decyzji o blokowaniu planowanych wydatków w budżecie środków europejskich.

W części 33 – Rozwój wsi wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 25 932 561,1 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (25 937 081 tys. zł). Wydatki te przeznaczono na I filar WPR w wysokości 16 226 066 tys. zł oraz na II filar WPR – w wysokości 9 706 495,1 tys. zł, tj. na finansowanie działań w ramach PROW 2014-2020 – 7 348 975,7 tys. zł, a także na finansowanie interwencji w ramach PS WPR 2023-2027 – 2 357 519,4 tys. zł.

Wydatki te były wyższe o 2 459 588 tys. zł, tj. o 10,5%, od wydatków poniesionych w 2024 r. (23 472 973,1 tys. zł).

Wyższe wykonanie środków w budżecie środków europejskich w 2025 r. o 2 376 361,8 tys. zł, tj. o 47,8%, w porównaniu do 2024 r. w ramach PROW 2014-2020 (4 972 613,8 tys. zł), wynikało w głównej mierze z tego, że rok 2025 był ostatnim rokiem kwalifikowalności wydatków. Znaczny wpływ na wysokie wykonanie wydatków w roku 2025 miały działania związane z zapewnieniem możliwie najbardziej efektywnej i pełnej realizacji programu. Działania te polegały przede wszystkim na ogłaszaniu dodatkowych naborów i późniejszej realizacji płatności (wydatków) dla beneficjentów.

Wyższe wykonanie wydatków w 2025 r. na realizację PS WPR 2023-2027 o 754 383,2 tys. zł, tj. 47,1%, w stosunku do wydatków w 2024 r. (1 603 136,2 tys. zł), wynikało ze wzrostu liczby złożonych wniosków i podpisanych z beneficjentami umów o przyznanie pomocy.

W części 33 – Rozwój wsi badaniem objęto wydatki budżetu środków europejskich, zrealizowane przez dysponenta części w kwocie 4 488 118 tys. zł, tj. 17,3% płatności z budżetu środków europejskich w 2025 r. w tej części. Badanie dotyczyło środków przekazanych dla ARiMR na finansowanie WPR, PROW 2014-2020 oraz PS WPR 2023-2027. Doboru próby dokonano w sposób celowy, ze względu na najwyższe kwoty środków przekazane ARiMR. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Środki były przekazywane przez dysponenta części na podstawie zapotrzebowań złożonych przez ARiMR, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2015 r.

o finansowaniu wspólnej polityki rolnej⁴⁰, ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027⁴¹, rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej⁴² oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 czerwca 2023 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027⁴³.

W 2025 r. dysponent III stopnia w MRiRW nie planował i nie realizował wydatków z budżetu środków europejskich w tej części.

Minister RiRW w styczniu 2026 r. zwrócił do Ministerstwa Finansów i Gospodarki na rachunek wydatków w części 33 – Rozwój wsi niewykorzystane środki za rok 2025, w wysokości 4114,5 tys. zł.

(akta kontroli: str.1213-1226, 1246-1252, 1278-1310, 14-65-1470, 1507-1516, 1524-1620, 2126-2132, 2187-2192)

Wspólna Polityka Rolna

Limit wkładu publicznego w ramach WPR został określony w tabeli nr 2 załącznika nr 16 do ustawy budżetowej na rok 2025, w kwocie ogółem 34 319 274 tys. zł⁴⁴, z tego: z budżetu środków europejskich – 28 467 654 tys. zł, z budżetu państwa – 5 851 620 tys. zł i dotyczył wydatków na WPR (I i II filar). Limit ten został wykonany w wysokości 30 949 222,8 tys. zł, tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach (31 139 540,9 tys. zł). Wkład środków europejskich wyniósł 25 932 561 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (25 937 080,9 tys. zł), a wkład budżetu państwa – 5 016 661,8 tys. zł tj. 96,4% kwoty planu wydatków po zmianach (5 202 460 tys. zł).

Wydatki na WPR zrealizowano w kwocie wyższej o 2 748 222 tys. zł, tj. o 9,7%, od wydatków zrealizowanych w 2024 r. (28 201 000,8 tys. zł). Wyższe wykonanie wydatków spowodowane było m.in. przyspieszeniem realizacji działań w ramach PROW 2014-2020, a także wzrostem wydatków realizowanych interwencji w ramach PS WPR 2023-2027.

Limit powyższych wydatków został określony dla dwóch części, których dysponentem był Minister RiRW (części 32 – Rolnictwo⁴⁵ i części 33 – Rozwój wsi), a także dla części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, części 22 – Gospodarka wodna, części 49 – Urząd Zamówień Publicznych, części 75 – Rządowe Centrum Legislacji oraz części 85 – Budżety wojewodów.

W części 33 – Rozwój wsi wydatki budżetu państwa na WPR zostały zrealizowane w wysokości 4 303 213 tys. zł, tj. 82,4% kwoty planu wydatków po zmianach (5 224 256,9 tys. zł) i przeznaczone m.in. na współfinansowanie I filara WPR w kwocie 810 242,2 tys. zł z tego: na realizację systemów wsparcia bezpośredniego (płatności bezpośrednie) – 668 753 tys. zł, na realizację działań w zakresie regulacji i stabilizacji rynków rolnych i żywnościowych – 141 489,2 tys. zł; płatności w ramach II filara WPR w kwocie 3 492 970,8 tys. zł, łącznie z wydatkami na działanie Pomoc

⁴⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2068.

⁴¹ Dz. U. poz. 332.

⁴² Dz. U. poz. 2235.

⁴³ Dz. U. poz. 1171.

⁴⁴ Limit to maksymalna kwota, jaką można było wydatkować w 2025 r. na WPR z budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

⁴⁵ Wydatki na WPR w cz. 32 – Rolnictwo zostały opisane we wcześniejszej części wystąpienia pokontrolnego, w ramach wydatków dysponenta III stopnia MRiRW w cz. 32 – Rolnictwo i dotyczyły działania Pomoc Techniczna.

Techniczna w ramach PROW 2014-2020 oraz PS WPR 2023-2027 dla ARiMR, KOWR, CDR w Brwinowie, 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego zrealizowano w kwocie 158 376,1 tys. zł, tj. 95% planu wydatków po zmianach (165 869 tys. zł).

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach płatności I filara WPR, realizowane w części 33 – Rozwój wsi poniesiono w kwocie 16 226 066 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (16 226 219,1 tys. zł).

Środki te wykorzystano na finansowanie w szczególności:

- systemów wsparcia bezpośredniego (płatności bezpośrednie) – 16 069 891,2 tys. zł,
- działań dotyczących regulacji i stabilizacji rynków rolnych i żywnościowych – 156 174,8 tys. zł.

W ramach płatności bezpośrednich w 2025 r. realizowano kampanię 2024 r. oraz kampanię 2025 r. W ramach tych kampanii realizowano m.in. następujące rodzaje płatności: podstawowe wsparcie dochodów, ekoschematy obszarowe i dobrostan zwierząt. Liczba rolników ubiegających się o przyznanie płatności bezpośrednich w roku 2025 wyniosła – 1 194 092, liczba rolników którym wypłacono zaliczki w okresie od 16 października 2025 r. do 28 października 2025 r. wyniosła – 1 176 484, a kwota zrealizowanych zaliczek wyniosła 9 780 948 tys. zł.

Średnia kwota dopłat bezpośrednich w latach 2022-2025 wyniosła: w 2022 r. – 13 479,36 zł, w 2023 r. – 13 545,02 zł, w 2024 r. – 12 232,09 zł, w 2025 r.⁴⁶ – 11 189,90 zł. Dane zostały wyliczone na podstawie kwoty z wydanych decyzji o przyznaniu dopłat bezpośrednich.

W 2025 r. wydatki zrealizowane wydatki na finansowanie I filara WPR były niższe o 671 157,1 tys. zł (tj. o 4%), w stosunku do wydatków zrealizowanych w 2024 r. na ten cel w kwocie 16 897 223,1 tys. zł.

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła, że: „(...) w 2024 r. zrealizowano przesunięte płatności na ekoschematy. Przesunięcie wynikało z harmonogramu budowy systemu informatycznego na kampanię roku 2023, przedstawionego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przez wykonawcę systemu informatycznego. W roku 2024 mieliśmy więc do czynienia z kumulacją wypłat: znaczącej części środków z kampanii 2023 (ponieważ płatności zaliczkowe w zakresie ekoschematów obszarowych nie były wypłacane w roku 2023) oraz środków z kampanii 2024 roku (płatności zaliczkowe w ramach kampanii 2024 obejmowały wszystkie ekoschematy obszarowe, poza dobrostanem zwierząt i były wypłacone w roku 2024)”.

W 2025 r., na realizację PROW 2014-2020 oraz na PS WPR 2023-2027 w ramach II filara WPR z budżetu środków europejskich, wydatkowano ogółem 9 706 495 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (9 710 861,8 tys. zł), z tego na PROW 2014-2020 – 7 348 975,6 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach (7 353 080 tys. zł) oraz PS WPR 2023-2027 – 2 357 519,4 tys. zł, tj. prawie 100% planu po zmianach (2 357 781,8 tys. zł).

W 2025 r. na realizację PROW 2014-2020 oraz na PS WPR 2023-2027 w ramach II filara WPR z budżetu państwa wydatkowano ogółem 3 492 970,8 tys. zł, tj. 79,1% kwoty planu wydatków po zmianach (4 414 009 tys. zł), z tego na PROW 2014-2020 – 1 904 312,1 tys. zł, tj. 70% planu po zmianach (2 720 334,8 tys. zł) oraz PS WPR 2023-2027 – 1 588 658,7 tys. zł, tj. 93,8% planu po zmianach (1 693 674,2 tys. zł).

⁴⁶ Dane dla kampanii 2025 obliczono na podstawie 93% obsłużonych wniosków (według stanu na 6 lutego 2026 r.).

Wykonanie zasady n+3 na koniec 2025 r. zbiegło się w czasie z zakończeniem wdrażania PROW 2014-2020. W dniu 31 grudnia 2025 r. upłynęła końcowa data kwalifikowalności wydatków w ramach Programu. Łączna alokacja środków UE w ramach Programu wynosiła 11 944 797 tys. euro, w tym środki EURI⁴⁷ stanowiły 944 692,6 tys. euro zaś środki EFRROW – 11 000 104,4 tys. euro. Wydatki zadeklarowane do KE za okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2025 r. wyniosły 11 912 567,3 tys. euro (uwzględniając rozliczenia roczne rachunków agencji płatniczej), co stanowi 99,7% alokacji EFRROW tego Programu.

Realizując program wsparcia wynikający z PS WPR 2023-2027, do końca 2025 r. nie uruchomiono naborów wniosków dla 12 instrumentów wsparcia. Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 były uruchamiane sukcesywnie, zgodnie z obowiązującym harmonogramem naborów wniosków. W trakcie uzgadniania harmonogramu z ARiMR brano pod uwagę argumenty merytoryczne, dotyczące zasadności uruchomienia interwencji w danym momencie, gotowości systemu informatycznego ARiMR, wymogu spełnienia zasady n+2 czy też osiągnięcia zaprogramowanych w PS WPR 2023-2027 wskaźników rezultatu. Przy określaniu terminów naboru na rok 2025 brano pod uwagę kumulację zadań w ARiMR związanych z naborami wniosków z KPO, pomocą krajową oraz z koniecznością rozliczenia środków z PROW 2014-2020. W ramach instrumentów finansowych, w roku 2025 uruchomione były cztery interwencje ujęte w PS WPR 2023-2027.

Nie rozpoczęto realizacji płatności na rzecz dziewięciu interwencji. Dyrektor Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej wyjaśnił, że brak zrealizowanych płatności wynika z konieczności zrealizowania wszystkich etapów wdrażania, obejmujących przeprowadzenie naboru i ocenę wniosków o przyznanie pomocy, zawarcie umów, realizację operacji, inwestycji przez beneficjentów i dopiero na końcu złożenie wniosku o płatność, jego ocenę i wypłatę pomocy. Ponadto kumulacja płatności na rzecz beneficjentów, w szczególności w ramach działań o charakterze inwestycyjnym, następuje zazwyczaj w ostatnich latach realizacji programu z uwagi na długotrwały proces inwestycyjny. W przypadku niektórych interwencji, będących kontynuacją zobowiązań podjętych w poprzednich okresach programowania, do końca 2025 r. płatności realizowane były z budżetu PROW 2014-2020, a dopiero od stycznia 2026 r. przeszły w ciężar budżetu PS WPR 2023-2027.

Według stanu na 31 grudnia 2025 r., narastająco od początku realizacji:

- PROW 2014-2020 – kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji o przyznaniu pomocy – 81 041 795 tys. zł⁴⁸ (100,9% limitu środków PROW 2014-2020 w wysokości 80 338 179,1 tys. zł), a kwota zrealizowanych płatności wyniosła 80 143 320,6 tys. zł, (18 132 784,8 tys. euro, tj. 99,8% limitu środków PROW 2014-2020 w wysokości 18 175 554,9 tys. euro)⁴⁹;

⁴⁷ EURI – Europejski Instrument na rzecz Odbudowy został wprowadzony jako element nadzwyczajnego wsparcia po kryzysie związanym z pandemią COVID-19. Zasilił on budżet PROW 2014-2020 kwotą 944,7 mln euro, przy czym – zgodnie z zasadami – całość środków pochodziła z EFRROW, bez udziału współfinansowania krajowego.

⁴⁸ Z uwzględnieniem instrumentu finansowego, tj. form wsparcia zwrotnego (np. kredyty, pożyczki, gwarancje), działań rolno-środowiskowo-klimatycznych, rolnictwa ekologicznego, płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami.

⁴⁹ Szacunkowe limity finansowe zostały przeliczone wg kursu 1 euro = 4,2345 zł – kurs EBC z przedostatniego dnia roboczego Komisji Europejskiej miesiąca poprzedzającego miesiąc, dla którego dokonuje się wyliczenia limitu alokacji środków wspólnotowych – 27 listopada 2025 r.

- PS WPR 2023-2027⁵⁰ – kwota wynikająca z zawartych 20 408 umów lub wydanych decyzji o przyznaniu pomocy⁵¹ wyniosła 5 747 196,2 tys. zł (29,8% limitu środków PS WPR 2023-2027 w wysokości 19 296 147,9 tys. zł), a kwota zrealizowanych płatności wyniosła 1 716 138,2 tys. zł (403 960,5 tys. euro, tj. 8,9% limitu środków PS WPR 2023-2027 w wysokości 4 528 145 tys. euro);
- PS WPR 2023-2027⁵² – kwota wynikająca z zawartych 1 283 240 decyzji lub zawartych umów o przyznaniu pomocy wyniosła 3 881 499,3 tys. zł, tj. 29,8% limitu środków PS WPR 2023-2027 13 000 253,9 tys. zł), a kwota zrealizowanych płatności wyniosła 4 632 989,7 tys. zł⁵³, (1 085 764,7 tys. euro, tj. 35,5% limitu środków PS WPR 2023-2027 w wysokości 3 061 772,4 tys. euro).

Szef Krajowej Administracji Skarbowej, pełniący funkcję jednostki certyfikującej w sprawie rocznych sprawozdań finansowych oraz deklaracji zarządczej ARiMR w zakresie Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich wydał 13 lutego 2026 r., opinię za rok budżetowy 2025 bez zastrzeżeń, dotyczącą tych funduszy, za okres od 16 października 2024 r. do 15 października 2025 r.

(akta 1253-1267, 1278-1308, 1316-1327, 1331-1347, 1365-1390, 1408-1459, 1510-1516, 1673-1679, 2126-2132, 2187-2192)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości opisane w pkt 1.1. wystąpienia pokontrolnego.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2025 r. w części 33 – Rozwój wsi.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako dysponent części budżetowej 33 – Rozwój wsi, prawidłowo wydatkował środki budżetu państwa i środki europejskie. Także prawidłowo wykonał plan finansowy dysponenta III stopnia, funkcjonujący w ramach tej części budżetu. Prawidłowo dokonywano zmian planu wydatków. Zgodnie z przepisami, dokonano blokowania planowanych wydatków, a także celowo wykorzystano środki z rezerw celowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wypłaty ekwiwalentów urlopowych, a także wydatków na szkolenia pracowników MRiRW. Nieprawidłowości dotyczące niewzięcia udziału w szkoleniu z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez trzech członków kierownictwa MRiRW oraz nieustalenia w podziale na części budżetowe planu wydatków na szkolenia pracowników MRiRW, oceniono tak jak w cz. 32 – Rolnictwo. Nie miały one wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

⁵⁰ Interwencje dotyczące inwestycji z zakresu rozwoju obszarów wiejskich (bez działań obszarowych i zalesieniowych).

⁵¹ Bez działania Pomoc Techniczna.

⁵² Dotyczy interwencji »obszarowych« II filaru PS WPR 2023-2027, tj. interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, rolnictwo ekologiczne, płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, leśnozadrzewieniowych.

⁵³ Wyższa kwota zrealizowanych płatności od kwoty wydanych decyzji wynika m.in. z faktu, że w kwocie zrealizowanych płatności uwzględniono płatności zaliczkowe, dla których do końca 2025 r. nie wydano decyzji.

4. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

4.1. Sprawozdania

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych, jednostkowych oraz łącznych sprawozdań za 2025 r. dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia MRiRW, w tej części budżetowej, tj.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach,
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania z operacji finansowych za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań, według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne w ramach części 33 – Rozwój wsi, zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponenta części MRiRW oraz dysponenta III stopnia w MRiRW) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność ich sporządzania.

Sprawozdania łączne MRiRW oraz jednostkowe dysponenta części MRiRW oraz dysponenta III stopnia MRiRW w ramach części 33 – Rozwój wsi, zostały sporządzone w terminie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym⁵⁴.

⁵⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej, rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym, rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania z operacji finansowych, sporządzane przez dysponenta części oraz dysponenta III stopnia w MRiRW, były podpisywane przez osoby upoważnione przez kierownika jednostki.

Sprawozdania w części 33 – Rozwój wsi dysponenta III stopnia MRiRW przedstawiają wiarygodne dane dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań.

(akta kontroli str. 255-528, 1492-1506, 1611-1626, 2761-2892)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.2. Księgi rachunkowe

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2025 r., badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych przeprowadzono u dysponenta III stopnia MRiRW części 33 – Rozwój wsi. Kontrolą objęto próbę 39 zapisów księgowych dotyczących wydatków o łącznej wartości 2052,9 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną MUS, która została uzupełniona czterema zapisami dotyczącymi dochodów o łącznej wartości 8,6 tys. zł, wyselekcjonowanymi w sposób celowy według największej kwoty dochodów. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

Księgi rachunkowe, stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi, były prowadzone prawidłowo, w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań.

(akta kontroli str. 508-528)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sporządzone przez jednostkę kontrolowaną sprawozdania budżetowe i wybrane sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania sporządzono zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych dysponenta części oraz dysponenta III stopnia MRiRW były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań, a także prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań w części 33 – Rozwój wsi u dysponenta III stopnia MRiRW.

C. NADZÓR I KONTROLA

Opis stanu faktycznego

W planie kontroli MRiRW po zmianach na 2025 r., zatwierdzonym 30 grudnia 2024 r., ujęto 38 kontroli, z czego wszczęto 38 kontroli. Zgodnie ze sporządzonym przez Departament Kontroli i Audytu Sprawozdaniem z działalności kontrolnej Ministerstwa Rolnictwa i Rolnictwa, w 2025 r. zakończono 42 kontrole planowe oraz sześć kontroli doraźnych. Na koniec 2025 r. w toku było

15 kontroli. Kontrole były realizowane w jednostkach podległych i nadzorowanych oraz komórkach organizacyjnych MRiRW oraz w jednym samorządzie województwa, w zakresie prawidłowości wykonywanych zadań i wykorzystania środków budżetowych. Ponadto w 2025 r. przeprowadzono 21 kontroli planowych oraz osiem kontroli doraźnych, w ramach nadzoru pedagogicznego nad podległymi szkołami i placówkami rolniczymi w Zespołach Szkół Centrach Kształcenia Rolniczego, sprawowanego przez Ministra RiRW.

W wyniku przeprowadzonych i zakończonych kontroli kierownikom jednostek wydano zalecenia pokontrolne.

W ramach nadzoru nad realizacją wydatków budżetowych w 2025 r., Minister RiRW skierował trzy zawiadomienia do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych, dotyczące naruszenia przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, wskazujące na naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Dyrektor Generalny MRiRW skierował jedno zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez wykonawcę, polegającego na złożeniu dokumentu poświadczającego nieprawdziwe informacje, wprowadzające zamawiającego w błąd oraz mające wpływ na wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Zespół Audytu Wewnętrznego w Departamencie Kontroli i Audytu, w 2025 r. zakończył cztery następujące audyty wewnętrzne z 2024 r.: „Zamówienia o wartości poniżej 130 tys. zł” „Zarządzanie kopiami zapasowymi”, „Przestrzeganie zasad pracy zdalnej w MRiRW”, „Dotacje celowe dla instytutów badawczych”. Ponadto w 2025 r. Zespół Audytu Wewnętrznego przeprowadził czynności sprawdzające realizację zaleceń z audytu zleconego przez Ministra Finansów „Funkcjonowanie wybranych elementów systemu kontroli zarządczej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi”. W wyniku zakończonych w 2025 r. zadań audytowych wydano zalecenia.

W Centralnym rejestrze skarg, wniosków i petycji MRiRW w 2025 r. nie zarejestrowano skarg w zakresie wykonania budżetu w 2025 r.

Dodatkowo, stosownie do § 6 ust. 1 pkt 16 regulaminu organizacyjnego MRiRW⁵⁵, w departamentach, zgodnie z ich zadaniami, prowadzone były sprawy związane z funkcjonowaniem kontroli zarządczej. Kontrolę zarządczą stanowi ogół działań zarządczych podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób: zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Efektem realizacji tych działań w 2025 r. było wykonanie przez komórki organizacyjne MRiRW, na koniec 2025 r., 96% założonych celów oraz częściowe wykonanie 3,6% planowanych celów, nie zrealizowano tylko 0,4% celów (tj. jednego celu).

Dysponent części dokonywał oceny stopnia realizacji zadań finansowanych ze środków z dotacji z budżetu państwa, przede wszystkim pod względem zapewnienia zgodności realizacji dotowanych zadań z przepisami prawa oraz prawidłowości kalkulacji kosztów zawartych we wnioskach o dotacje, a także poprzez weryfikację sprawozdań merytorycznych oraz rozliczeń finansowych. W ramach sprawowanego nadzoru nad wykorzystaniem dotacji organizowano również spotkania z pracownikami jednostek realizujących wydatki z dotacji.

Stopień wykorzystania środków budżetowych, ujętych w planie dysponenta III stopnia MRiRW, był na bieżąco monitorowany w trakcie 2025 r. Comiesięcznie sporządzano informację z wykonania wydatków dysponenta III stopnia MRiRW. Co kwartał opracowywane były informacje opisowe z wykonania planu dochodów i wydatków oraz zadań w tym, w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, które następnie przekazywano do wiadomości członkom kierownictwa MRiRW

⁵⁵ Zarządzenie nr 2 Ministra Rolnictwa i Rozwoju wsi z dnia 11 lutego 2022 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. Urz. Min. Rol. i Roz. Wsi poz. 2, ze zm.) oraz zarządzenie nr 37 Ministra Rolnictwa i Rozwoju wsi z dnia 23 października 2025 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. Urz. Min. Rol. i Roz. Wsi poz. 57, ze zm.)

oraz do departamentów i biur. W tych dokumentach zawarte były szczegółowe informacje dotyczące m.in. poziomu realizacji planu dochodów i wydatków. Informacje kwartalne były przygotowywane na podstawie danych ze sprawozdań budżetowych i informacji uzyskiwanych bezpośrednio z departamentów oraz biur.

W zakresie wykonania budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w Departamencie Budżetu sporządzano dla kierownictwa MRiRW syntetyczne informacje z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za I kwartał, II kwartał, III kwartał 2025 r., w tym w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi. W tych informacjach przedstawiono wielkość zrealizowanych dochodów oraz wydatków we wszystkich częściach, których dysponentem jest Minister RiRW oraz w razie potrzeby formułowano wnioski.

U dysponenta III stopnia MRiRW, w Biurze Administracyjno-Finansowym, w ramach standardów kontroli zarządczej w zakresie wydatkowania środków publicznych, przyjęto następujące mechanizmy kontroli: kontrola wstępna dokumentów – polegająca na określeniu i sprawdzeniu poprawności dokumentów (dowodów finansowo-księgowych) dotyczących m.in. zobowiązań i należności, a także zapobieganiu wystąpienia niepożądanych lub nielegalnych działań poprzez badanie zamierzonych dyspozycji i wydatków przed ich dokonaniem, kontrola bieżąca dokumentów – polegająca na kontroli operacji finansowych i gospodarczych w toku ich wykonywania, w celu stwierdzenia, czy ich wykonanie realizowane jest prawidłowo i zgodnie z przepisami prawa, kontrola końcowa dokumentów – polegająca na sprawdzeniu zasadności dotychczas przeprowadzonych działań oraz dokumentacji z nimi związanej.

W 2025 r., w Biurze Administracyjno-Finansowym w MRiRW sporządzano kwartalne informacje z wykonania planu i dochodów oraz zadań, w tym w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, a następnie przekazywano je do wiadomości członków kierownictwa MRiRW oraz departamentów lub biur Ministerstwa. W dokumentach zawierano informacje dotyczące m.in. poziomu realizacji planu wydatków. Dodatkowo co miesiąc, do wiadomości Dyrektora Generalnego MRiRW udostępniano zestawienie planu, planu po zmianach, zaangażowania oraz wykonania na koniec danego miesiąca z podziałem na poszczególne części budżetowe.

(akta kontroli str. 1998-2035, 2325-2374)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Zaprzestanie finansowania ze środków dotacji celowej, będących w dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zadania dotyczącego badania próbek importowanej żywności pod względem pozostałości środków ochrony roślin na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną.
2. Zapewnienie przeszkolenia członków kierownictwa MRiRW w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.
3. Planowanie wydatków na szkolenia pracowników MRiRW w planie szkoleń w podziale na części budżetowe.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁵⁶ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2026 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Sylweryusz Królak

/podpisano elektronicznie/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonała:

Agnieszka Kołakowska
p.o. wicedyrektor
Departamentu Zasobów Naturalnych
w Najwyższej Izbie Kontroli
/podpisano elektronicznie/

⁵⁶ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres do doręczeń elektronicznych NIK, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 3), w przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie, w miarę możliwości, skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy jednostki kontrolnej NIK przeprowadzającej postępowanie kontrolne.